

A vállalati növekedés esélyei és korlátai az elmúlt 20 évben

*Előadás a „Versenyképesség, növekedés,
foglalkoztatottság” című Tudománynapi
Konferencián*

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Bélyácz Iván

egyetemi tanár, akadémikus

2015. November 24.

„A vállalati növekedés tapasztalatai az 1993-2012 közötti időszakban” című OTKA kutatás a 2010-2014 közötti időszakban

A kutatás legfőbb eredménye, hogy a szakmai köztudatban élő képtől merőben eltérő növekedési-gazdálkodási pályáiv fedezhető fel.

A vizsgált időszak nem tekinthető homogénnek, hanem négy - jól elhatárolható - szakaszra bontható.

- Az *első* időszakban (1990-1995) nagy megrázkódtatással járó piacgazdasági átalakulás megy végbe, aminek első fele válság, a második pedig kibontakozás jellegű.
- A *második* növekedési szakasz (1996-2000) felfogható „aranykori” növekedési időszakként, mivel a két évtizedes vizsgálati időtartamnak ezek a legeredményesebb évei.

- A *harmadik* növekedési időszak (2001-2007) a *visszaesés* periódusaként tekinthető.
- A *negyedik* szakasz (2008-2012) a *válság* időszaka, amelynek okai a globális gazdasági és pénzügyi rendszer kríziséből eredeztethetők, mégsem tekinthetünk el a megelőző, több éves visszaeséstől, s a válság időszakát annak szerves folytatásaként is felfoghatjuk.

A kutatás során megfigyelt és értékelt mutatók I.

- Az árbevétel átlagos növekedési rátája
- A működési jövedelmezőség
- Az átlagos nettó jövedelmezőség
- A ROA mutató (adózott nyereség/összes eszköz)
- A ROE hányados (adózott nyereség/saját tőke)
- A ROI ráta (adózott nyereség/befektetett eszközök)

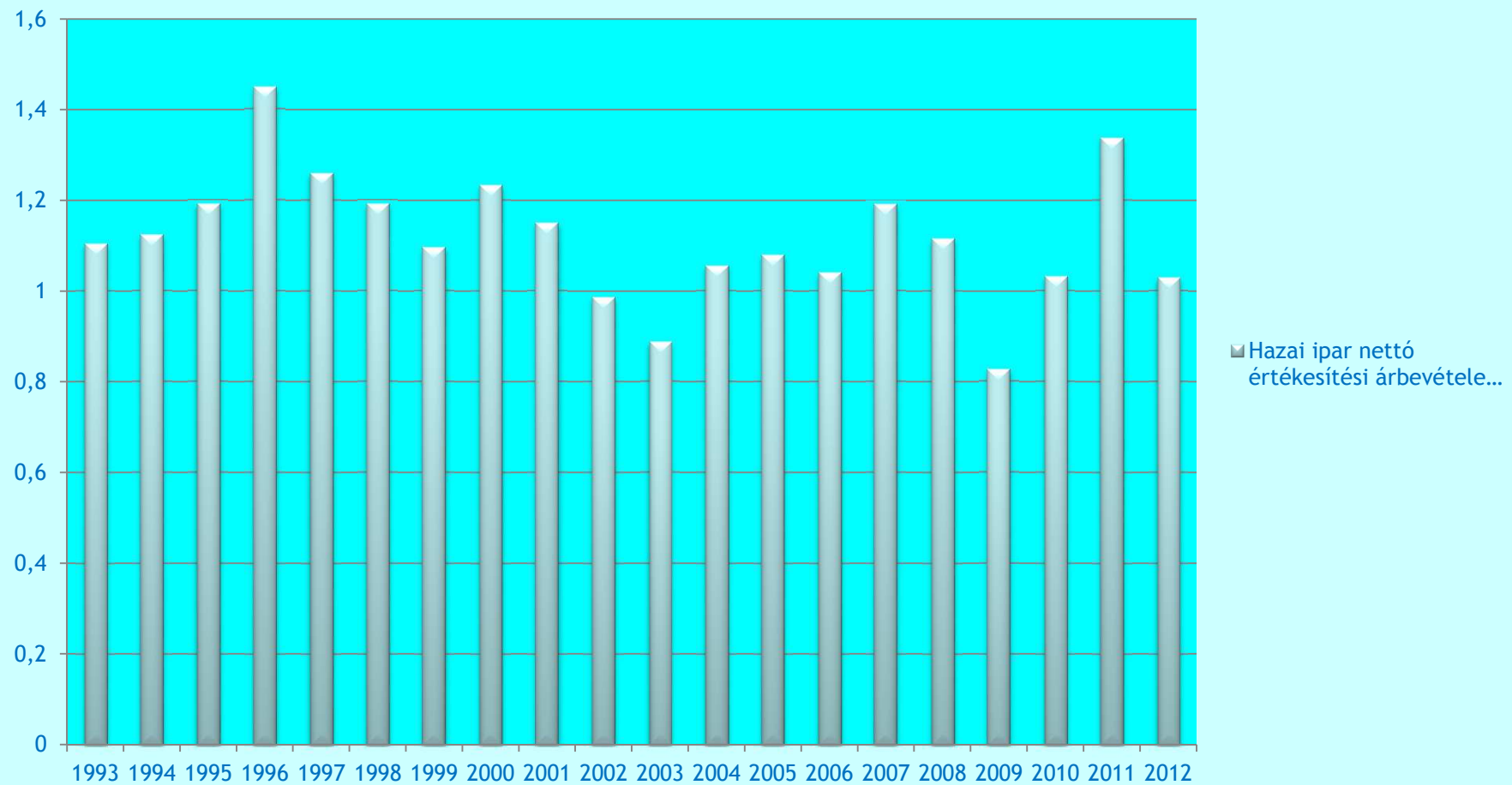
A kutatás során megfigyelt és értékelt mutatók II.

- A tőkeszerkezeti mutató (saját tőke/összes tőke)
- A profit-visszatartási ráta
- A befektetett eszközök változása
- A likviditási mutató
- A belső növekedési ráta

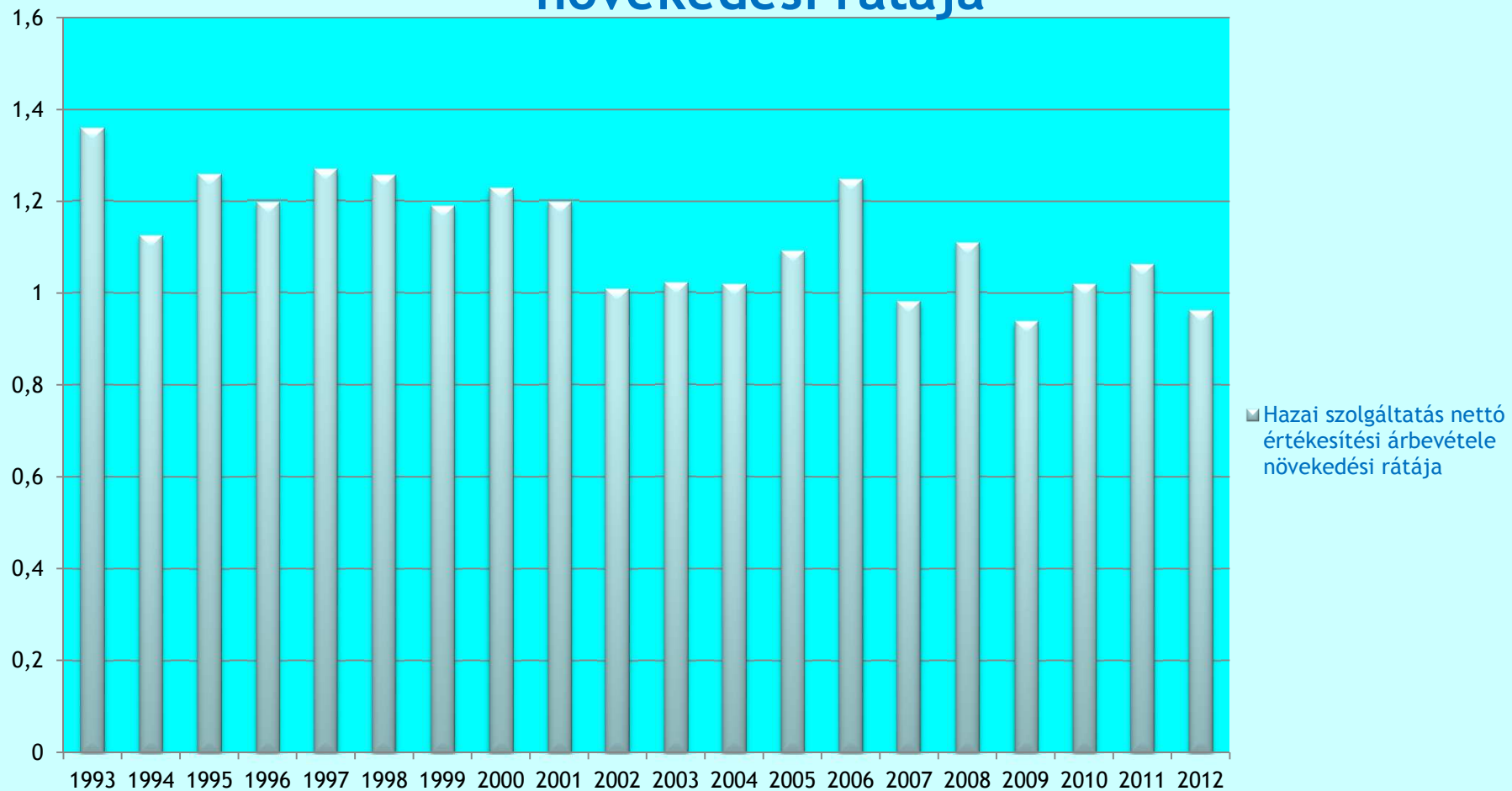

- Az árbevétel átlagos *növekedési rátája* az első két szakaszban a hazai tulajdoni többségű feldolgozóiparban 15%-os volt, a harmadik szakaszban ez 10%-ra csökkent.
- Ugyanez a mutató a külföldi tulajdoni többségű feldolgozóiparban az 1990-es években átlagosan 25%-os volt, majd a harmadik szakaszban éves átlagban 15%-osra mérséklődött.
- A válság időszakát magában foglaló negyedik szakaszban határozott *visszaesés* következett be.

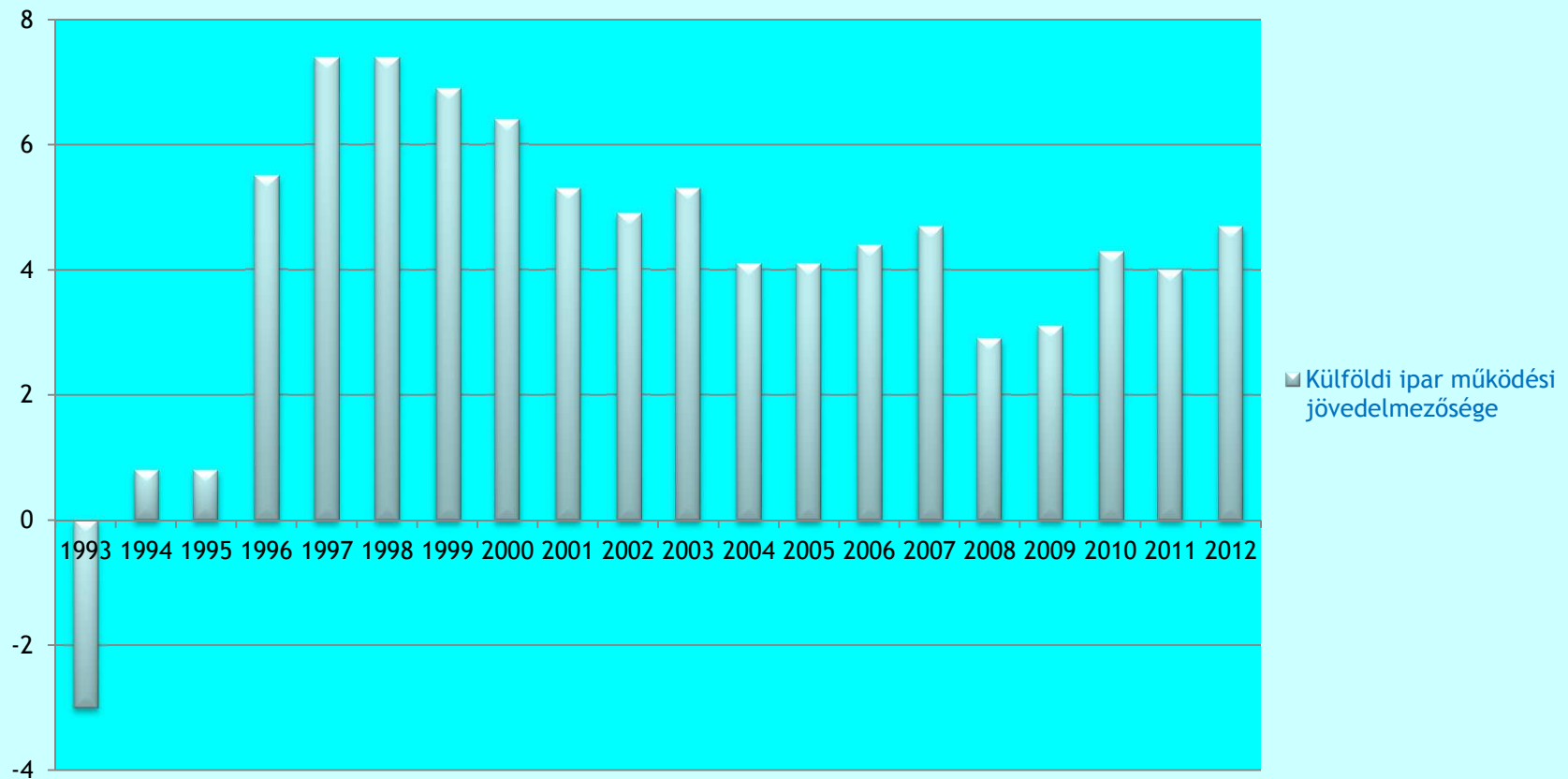
Hazai ipar nettó értékesítési árbevétele növekedési rátája

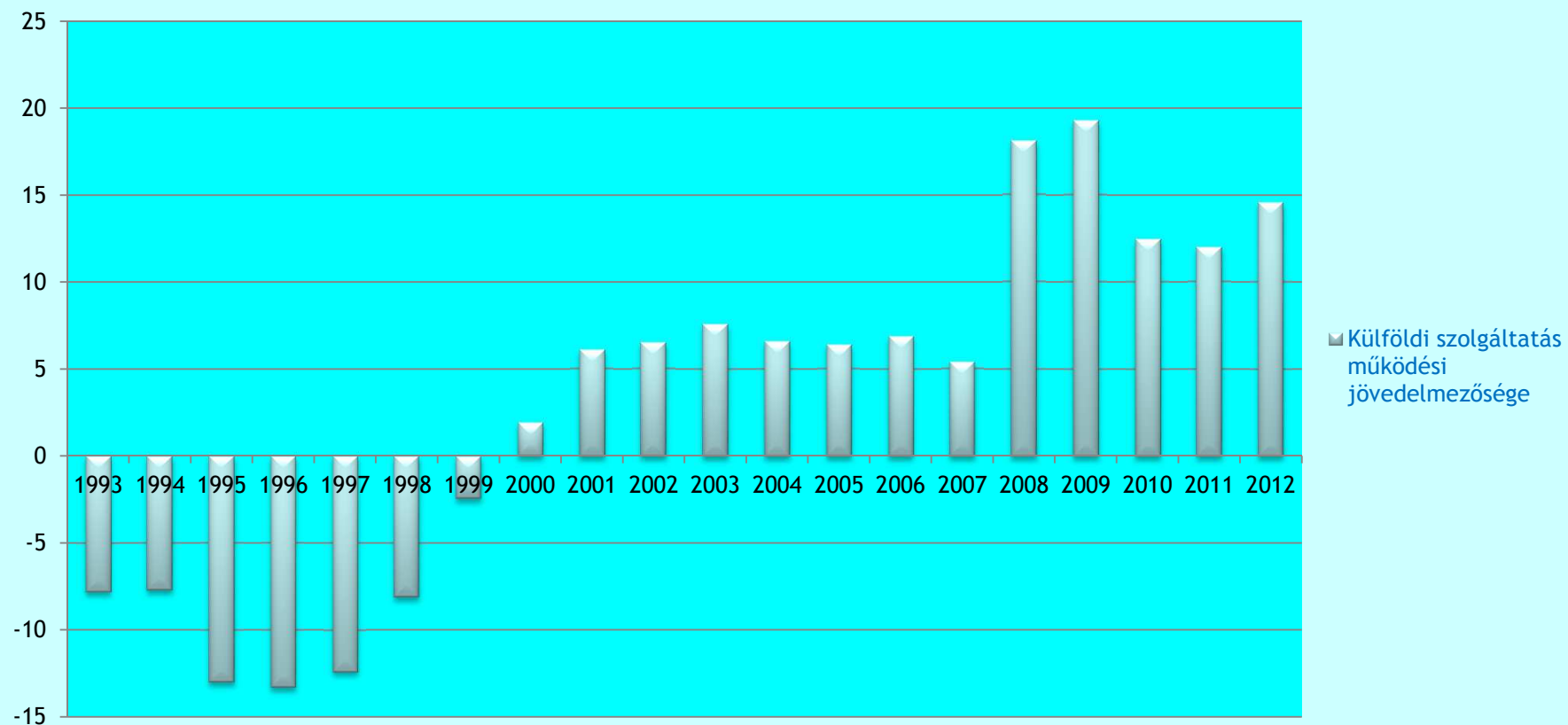
Hazai szolgáltatás nettó értékesítési árbevétele növekedési rátája

Külföldi ipar működési jövedelmezősége

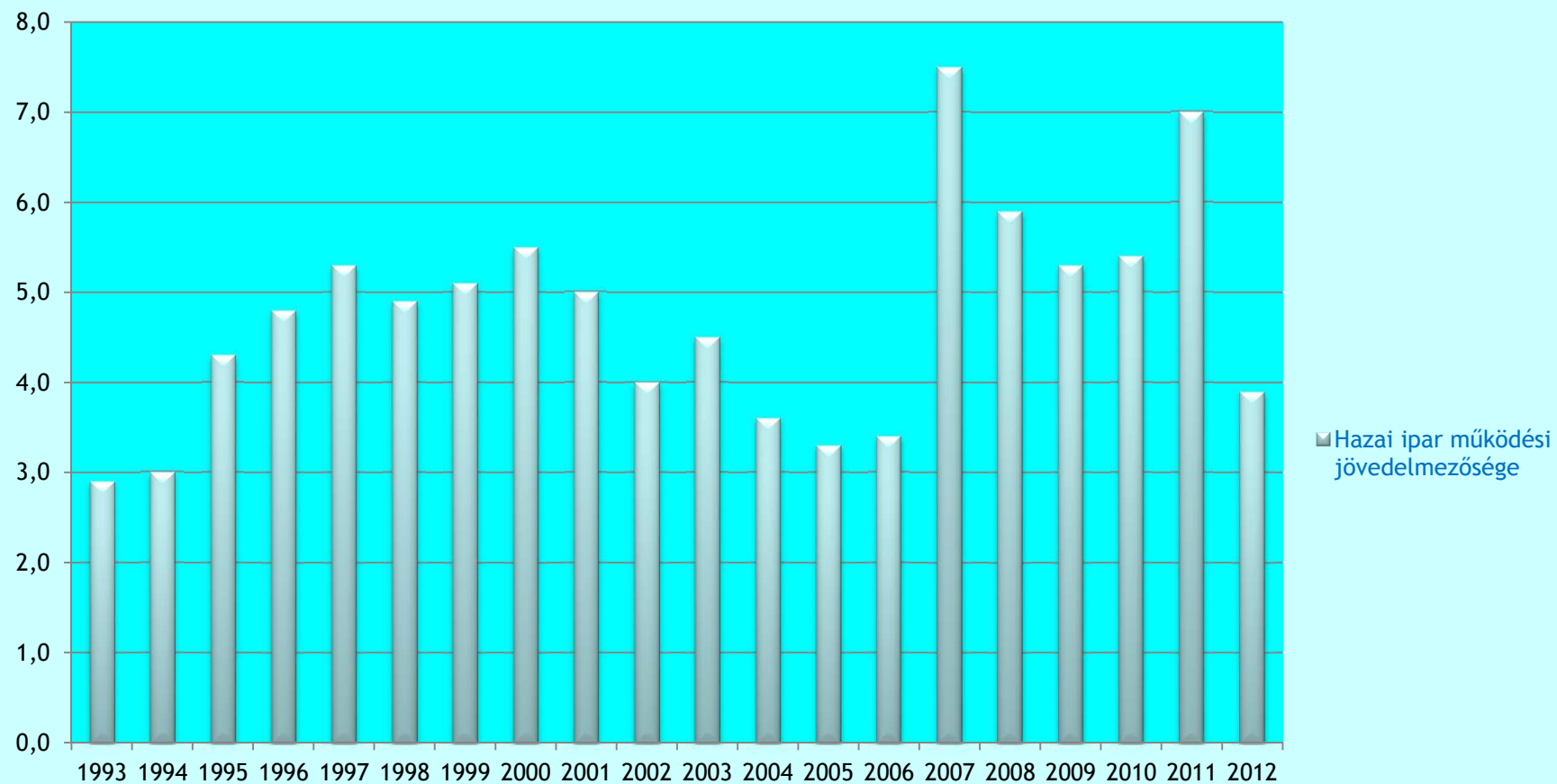

Külföldi szolgáltatás működési jövedelmezősége

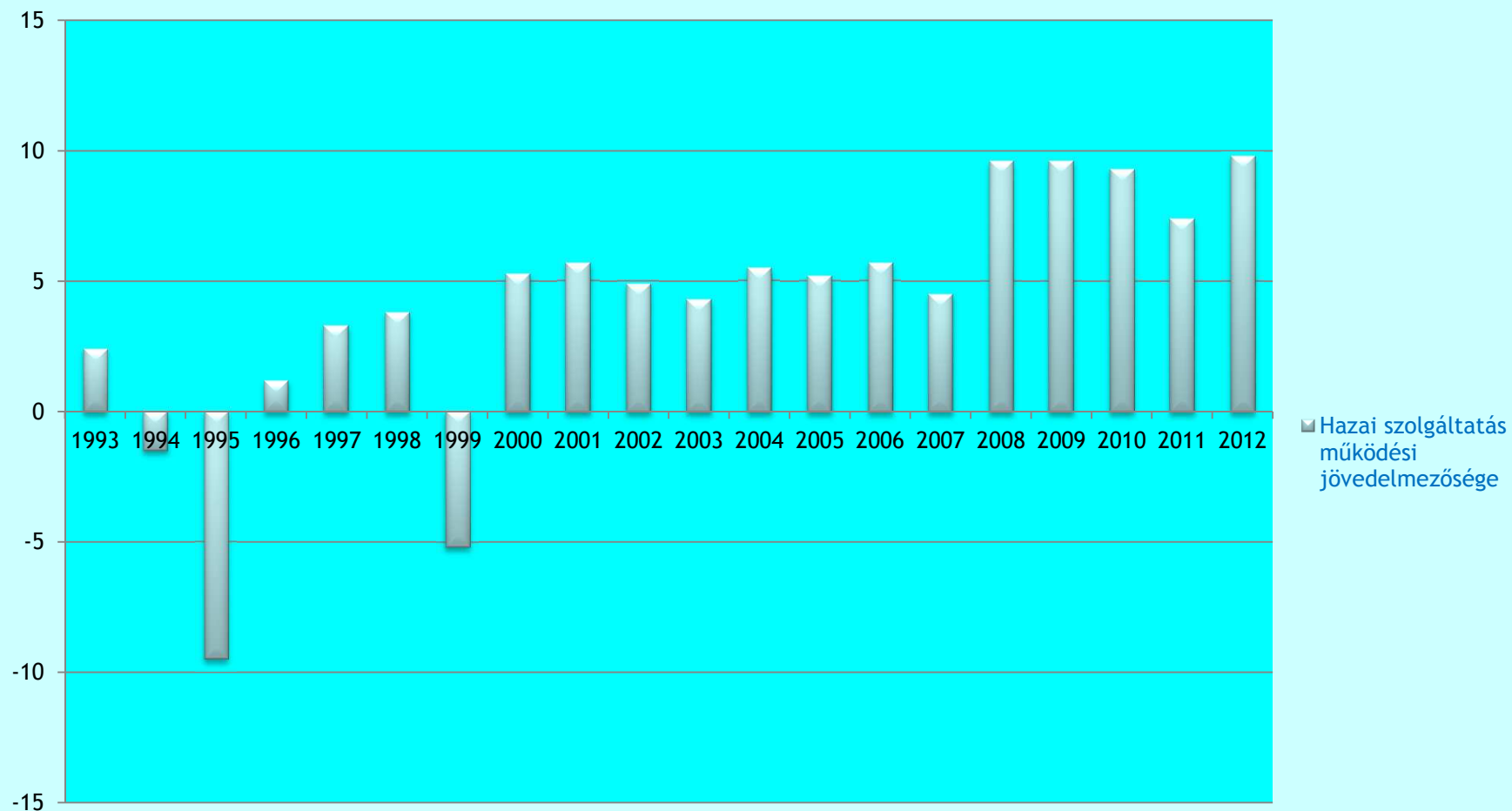

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok árbevétel arányos *működési jövedelme* az 1990-es években mindvégig lassú javulást mutatott, s az évtized végére elérte az 5%-os arányt, majd a harmadik időszakban fokozatos süllyedés után, 4%-os aránynál stabilizálódott.
- A külföldi tulajdoni többségű ugyanezen szektorbeli vállalatok vonatkozó mutatója, a nagyon alacsony kezdeti értékek után 5%-os átlagot mutatott, s a visszaesés időszakában sem haladta meg az évi átlagos 4%-ot.

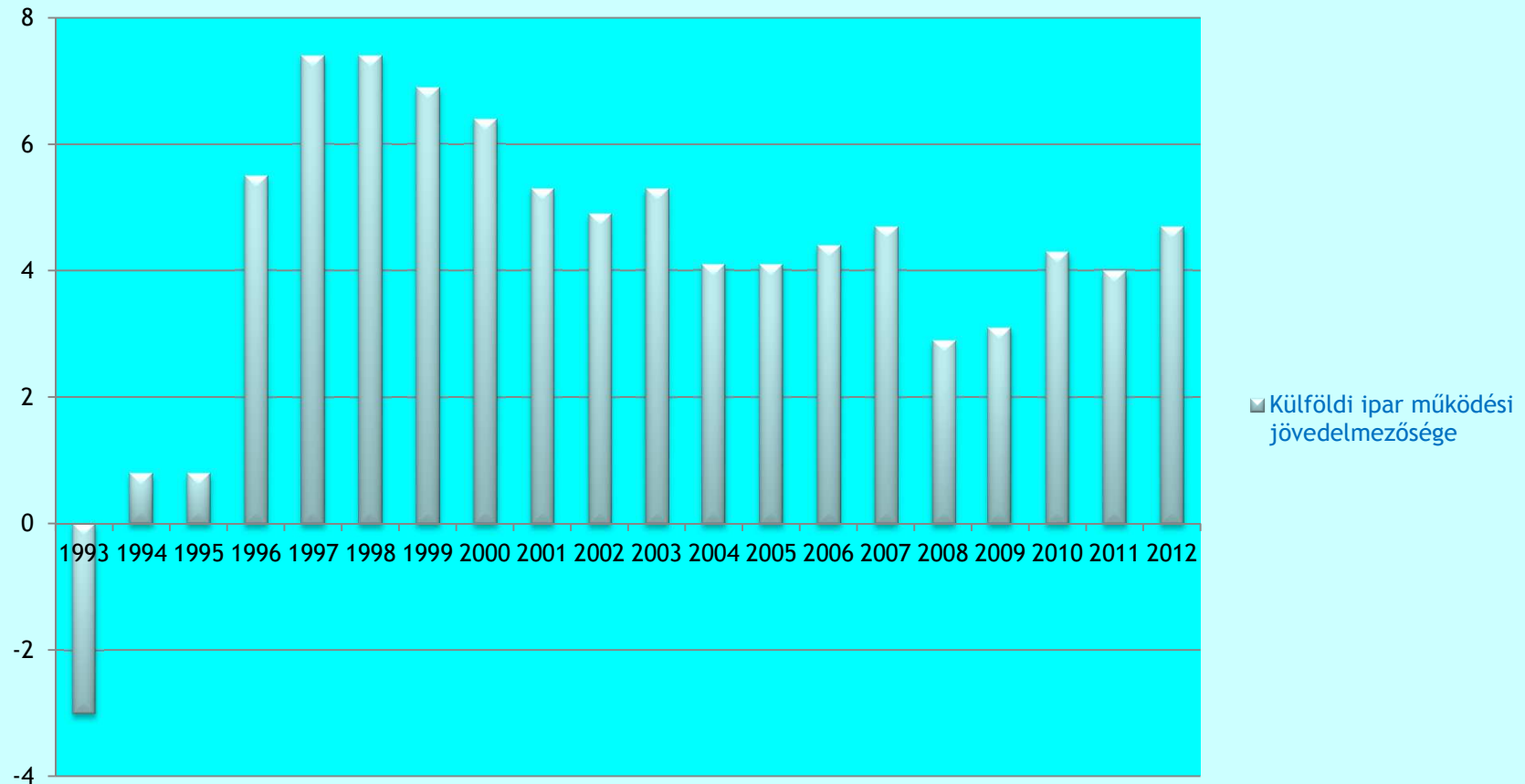
Hazai ipar működési jövedelmezősége

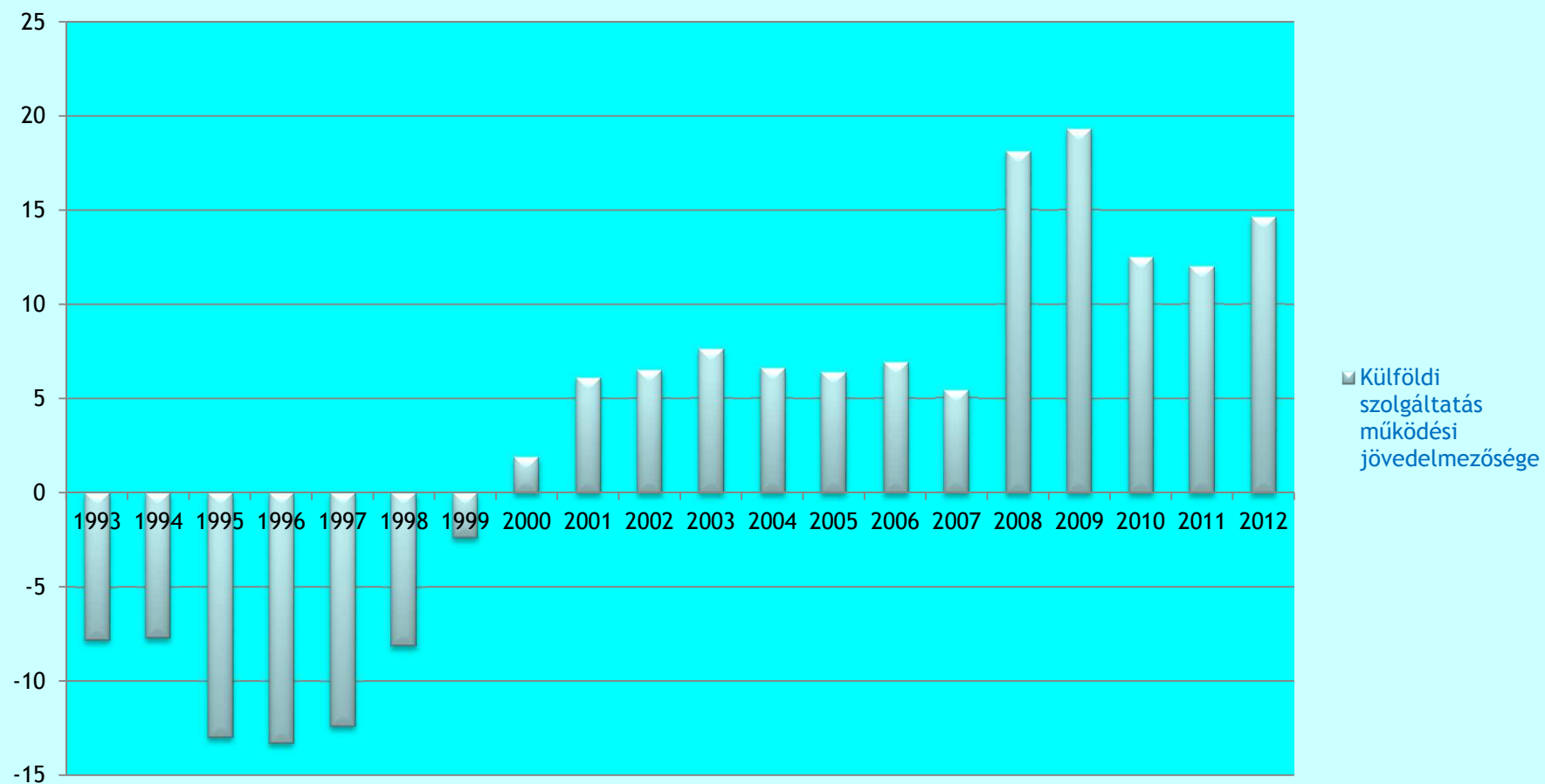
Hazai szolgáltatás működési jövedelmezősége

Külföldi ipar működési jövedelmezősége

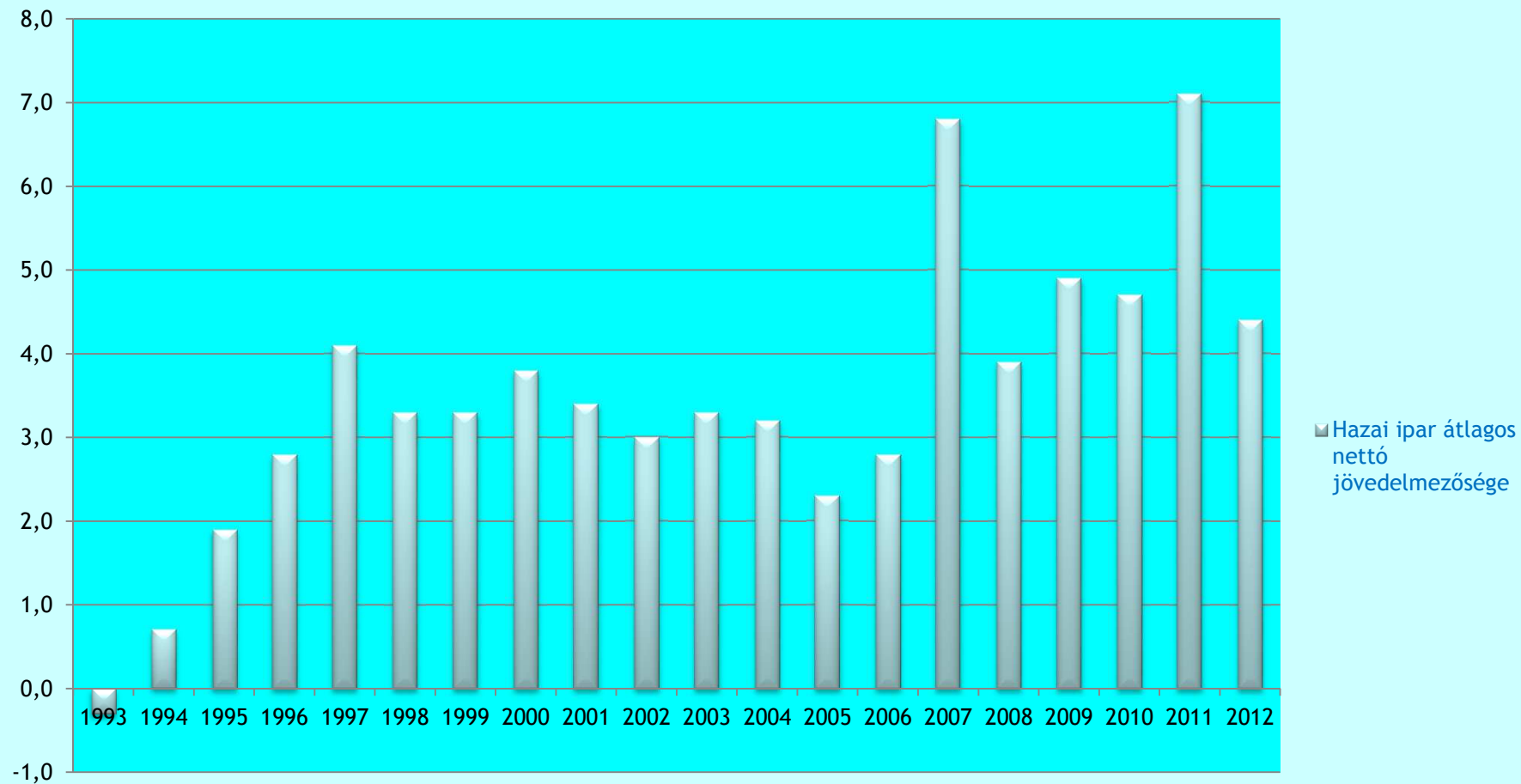

Külföldi szolgáltatás működési jövedelmezősége

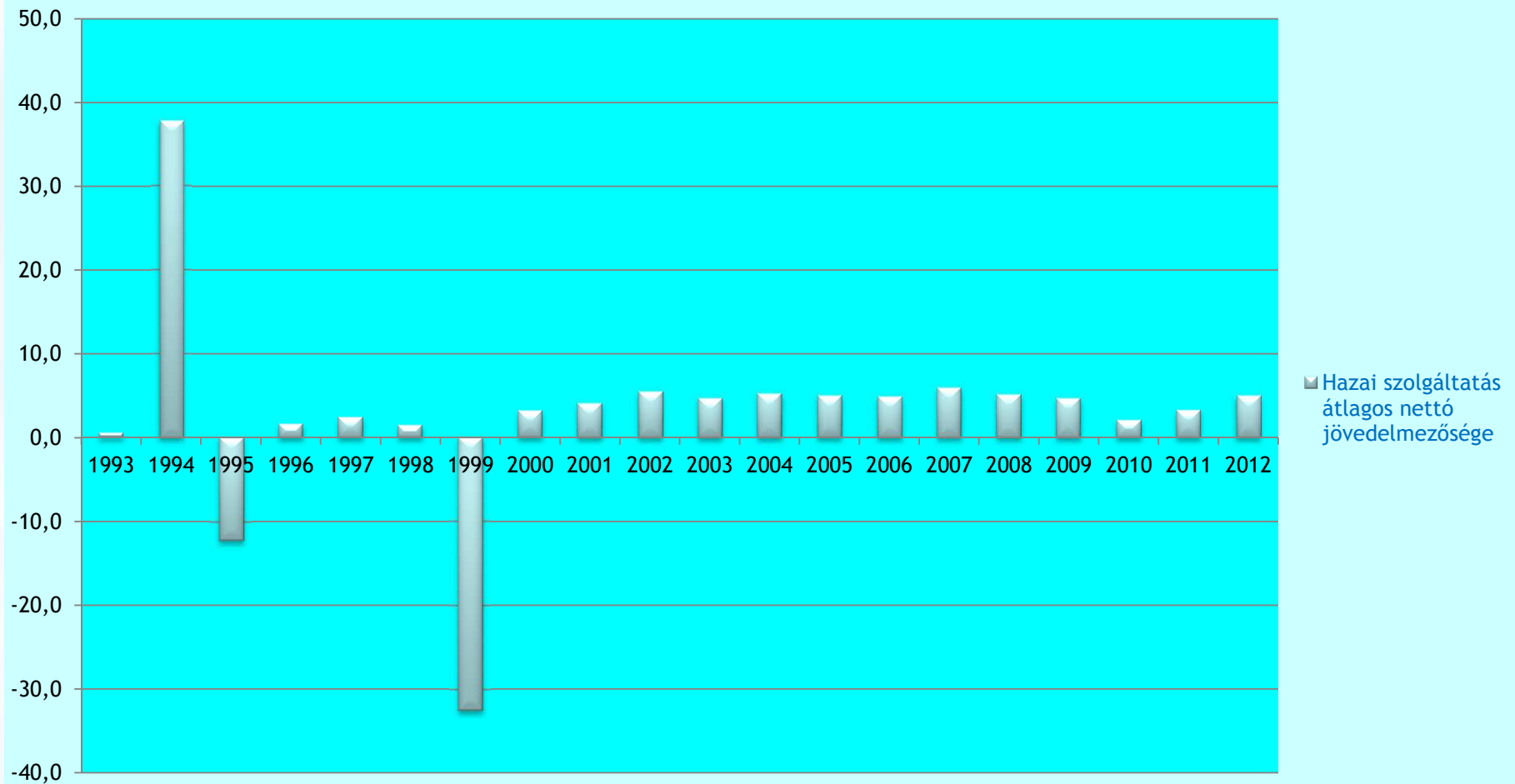

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok *nettó jövedelmezőségi rátája* - az első két szakaszban - éves átlagban 10 és 13% között alakult, majd a harmadik periódusban 6-8% között stabilizálódott.
- A külföldi tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatoknál a vonatkozó mutató a második szakaszban 13-20% köré emelkedett, majd a harmadik szakaszban az érték 10% körül rögzült.

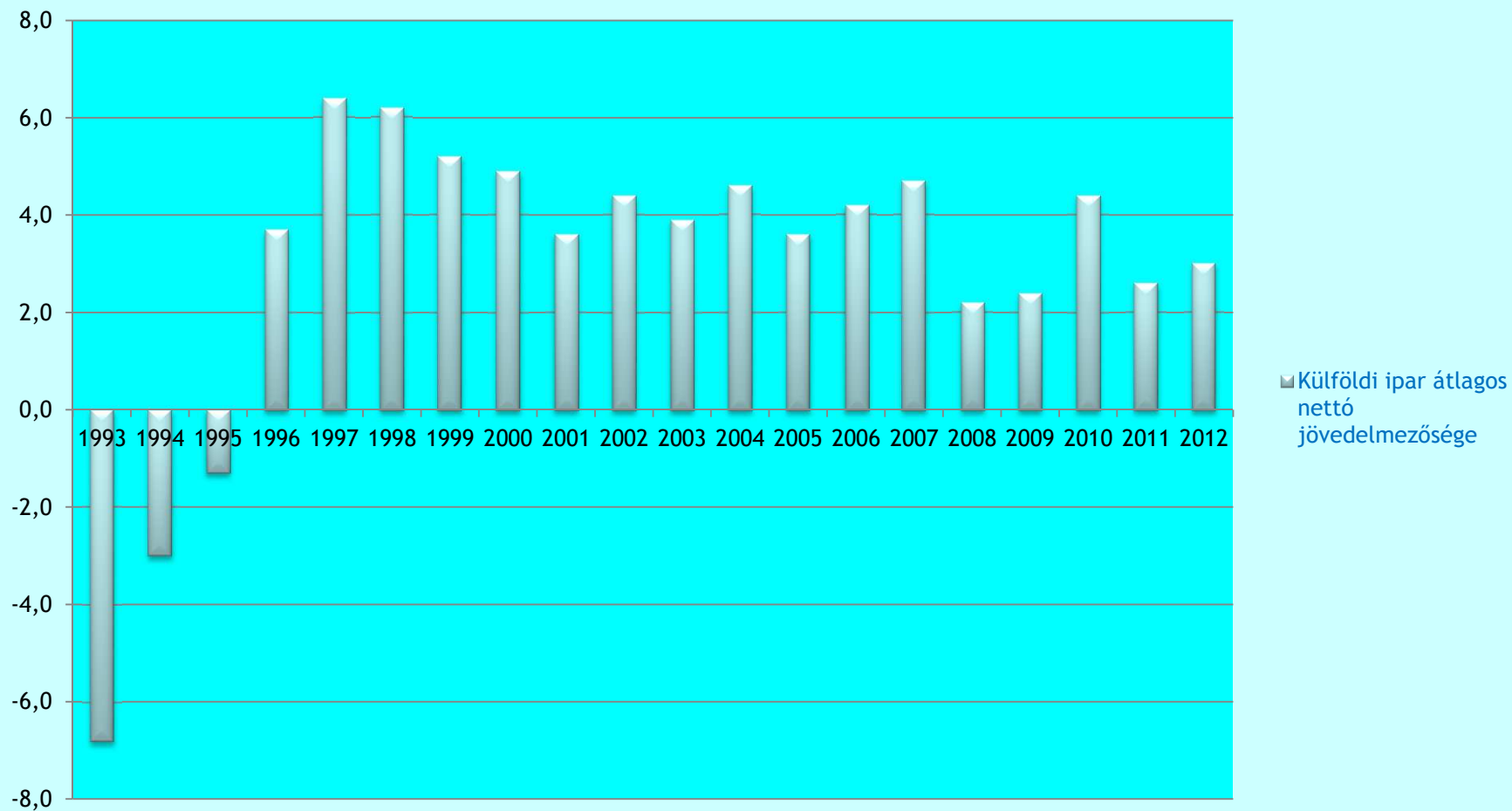
Hazai ipar átlagos nettó jövedelmezősége

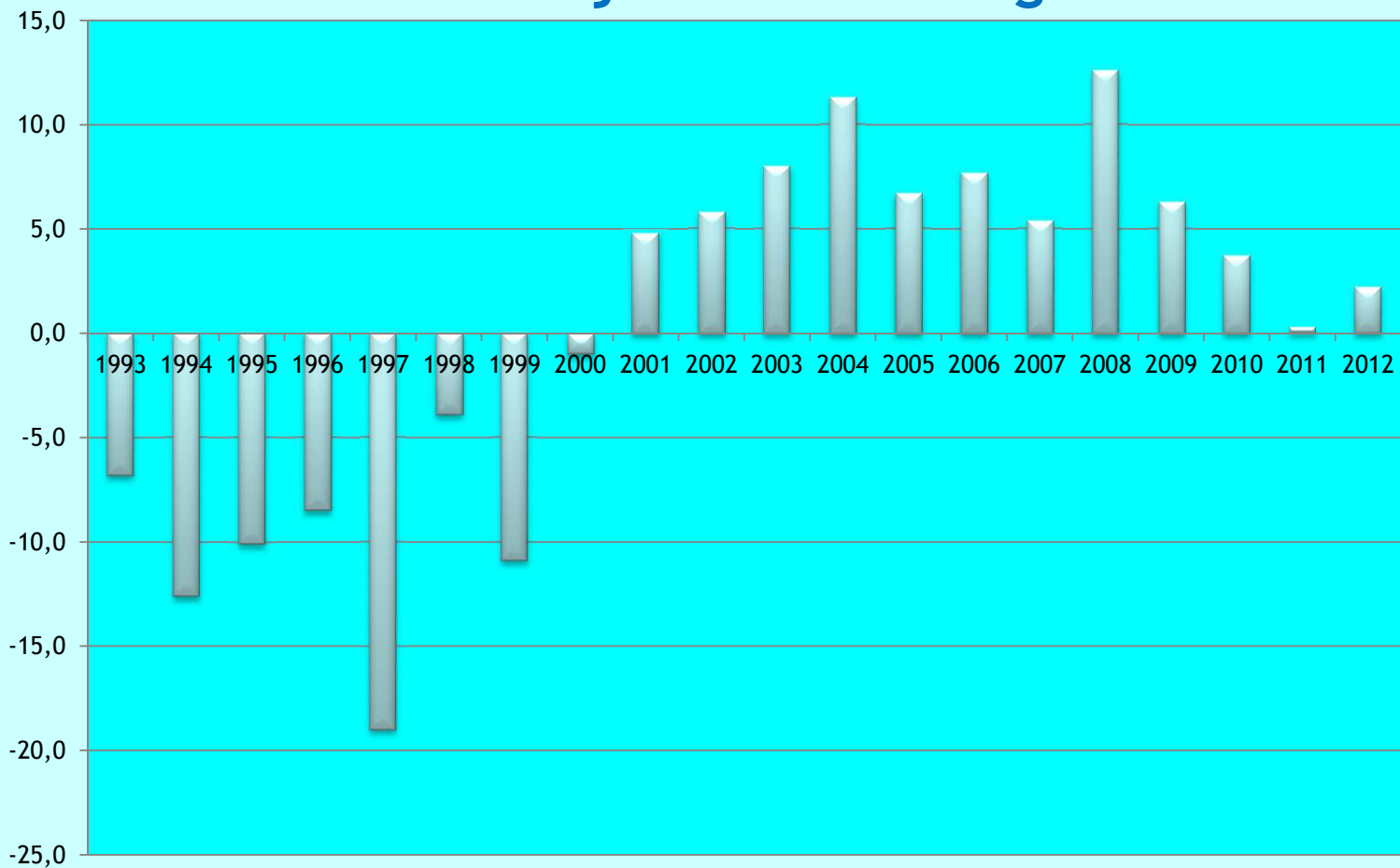
Hazai szolgáltatás átlagos nettó jövedelmezősége

Külföldi ipar átlagos nettó jövedelmezősége

Külföldi szolgáltatás átlagos nettó jövedelmezősége

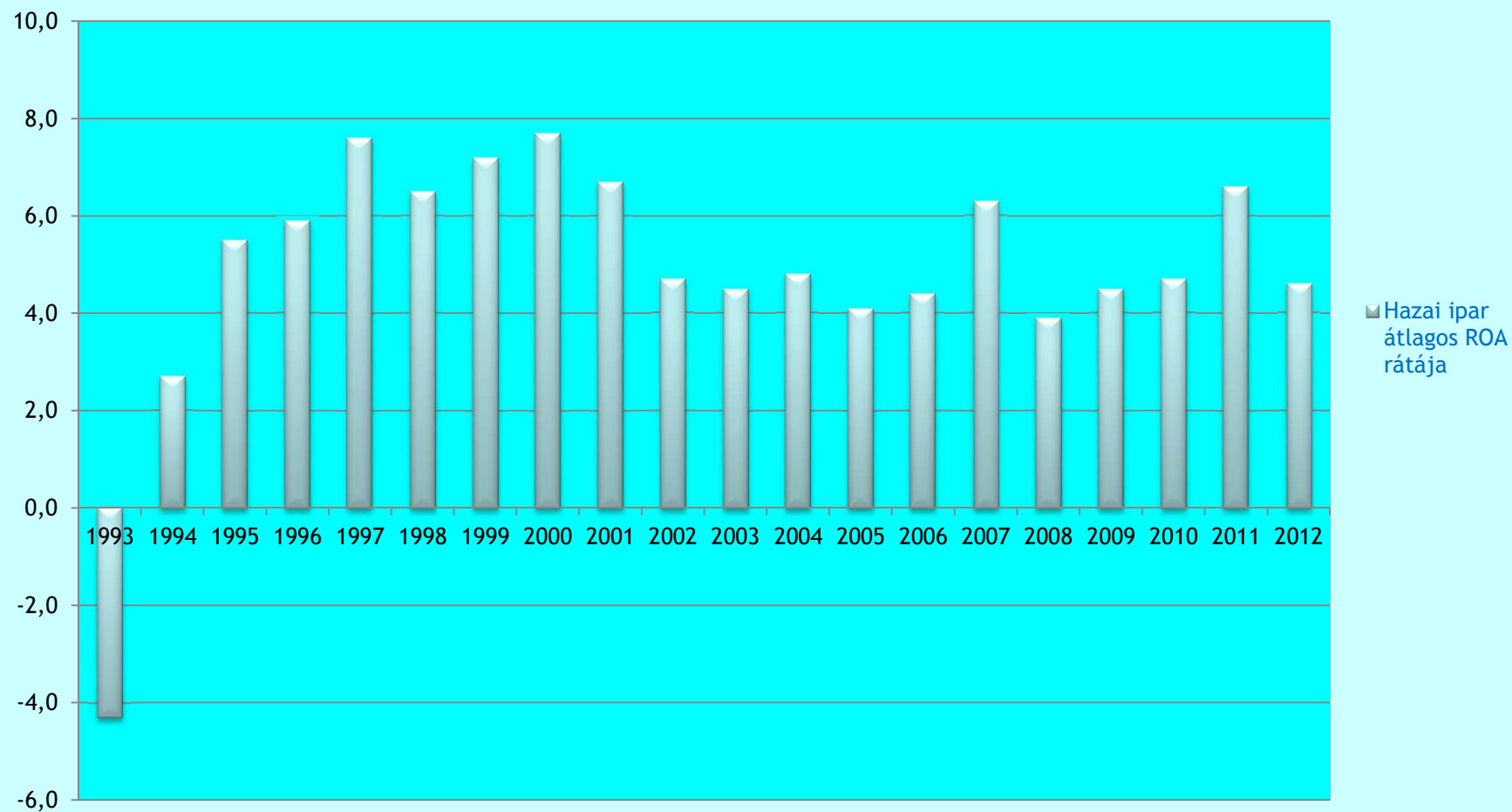

■ Külföldi szolgáltatás átlagos nettó jövedelmezősége

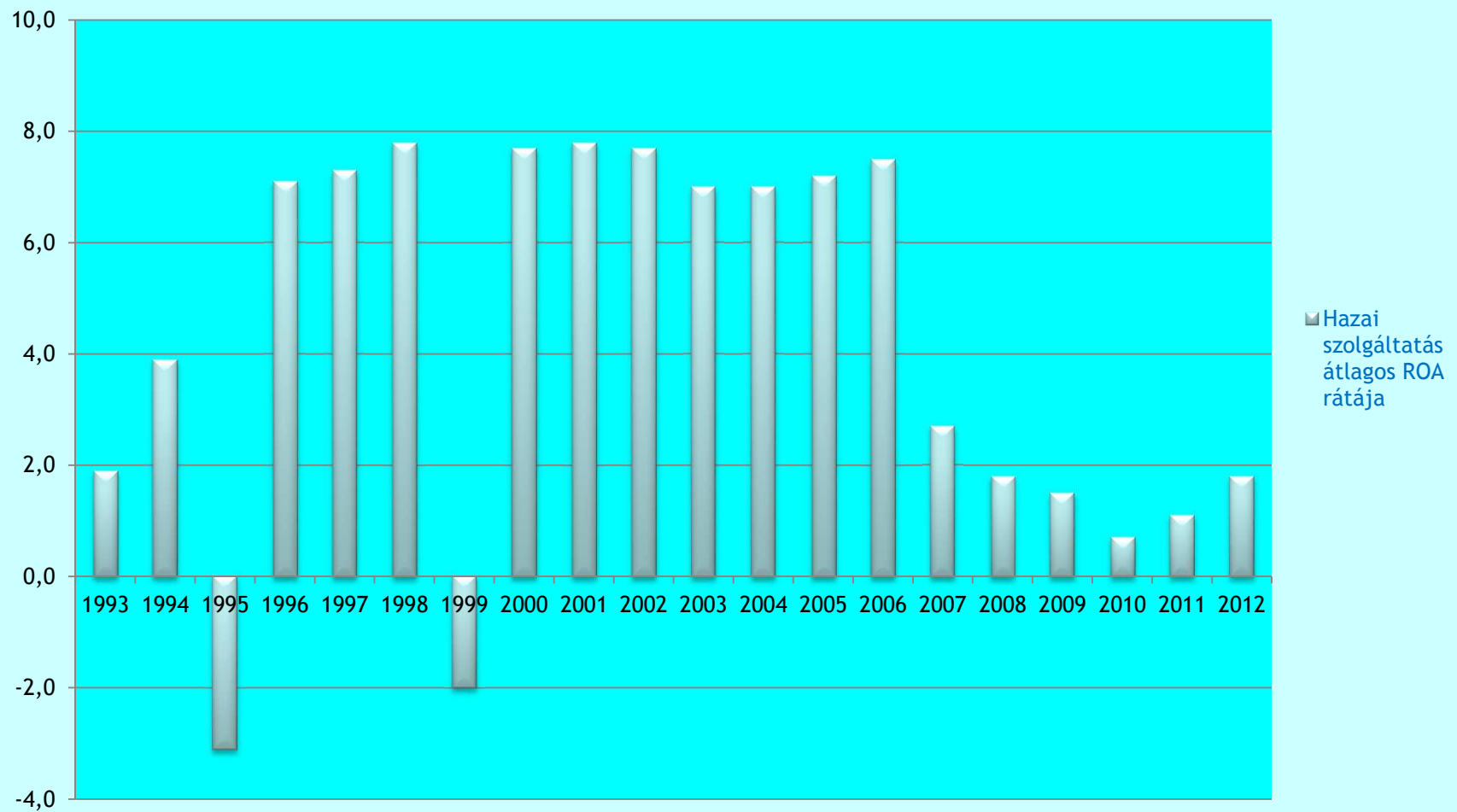
- **Az átlagos nettó jövedelmezőség** mutatója meglepetést okozott, ugyanis e ráták rendre meghaladták a működési jövedelmezőség értékeit.
- Ez arra utal, hogy - különösen az első két szakaszban - a vállalatok jövedelme elsősorban nem a termelési-szolgáltatási funkció gyakorlásából eredt.
- A vállalatok (szektortól függetlenül) a pénzügyi műveletekből származtatták jövedelmük egy részét.

- A ROA mutató az adózott eredményt az átlagos eszközállomány nagyságához viszonyítja.
- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok **ROA** rátája - az első két szakaszban - évente átlagosan 6% körül alakult, a 2000-es évek első felében azonban ez az arány 4%-os értékre esett.
- A külföldi tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok ROA rátája az első szakasz éveiben **negatív** volt, s hullámvész után 6% körüli átlagot mutatott.

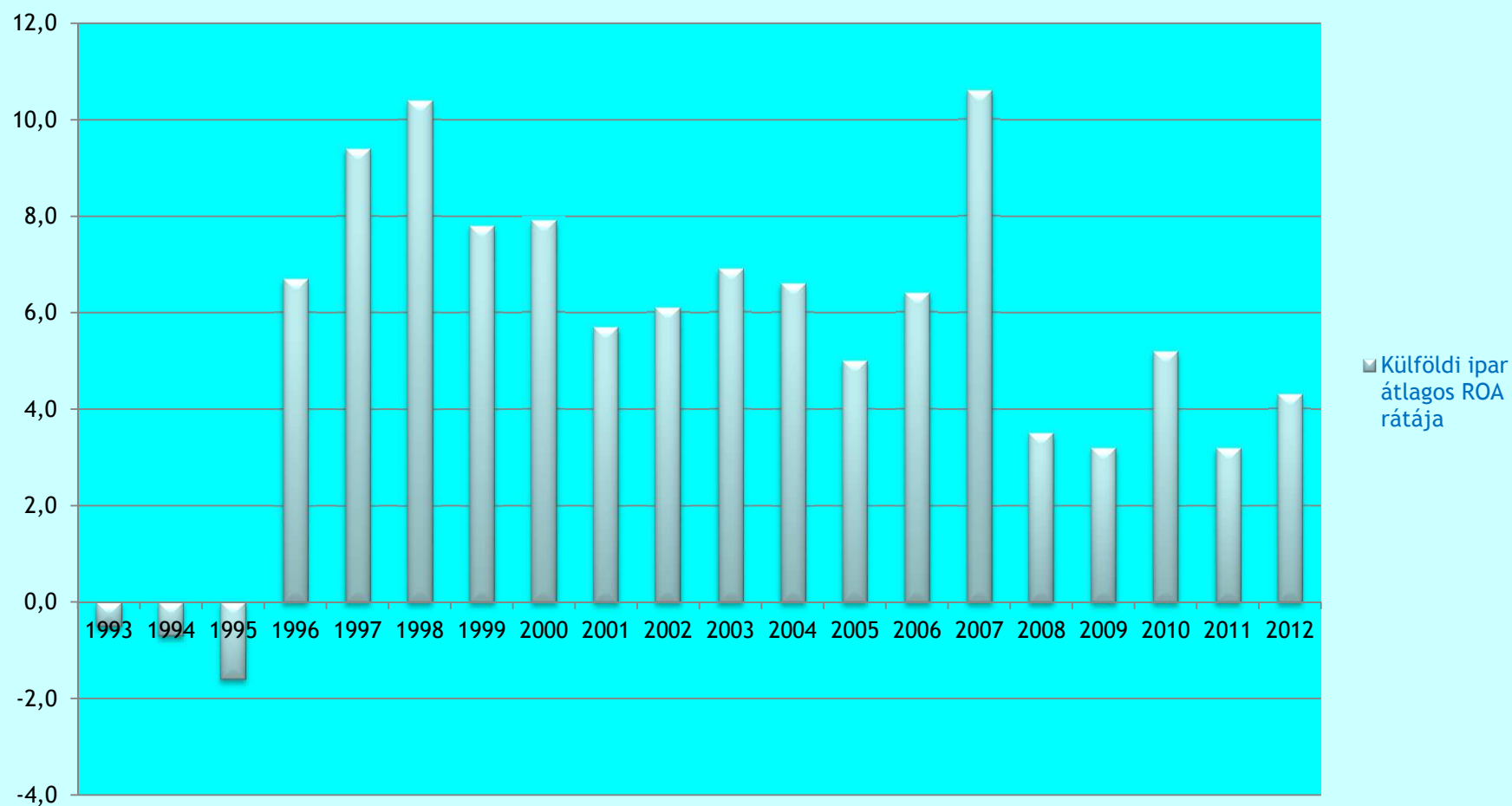
Hazai ipar átlagos ROA rátája

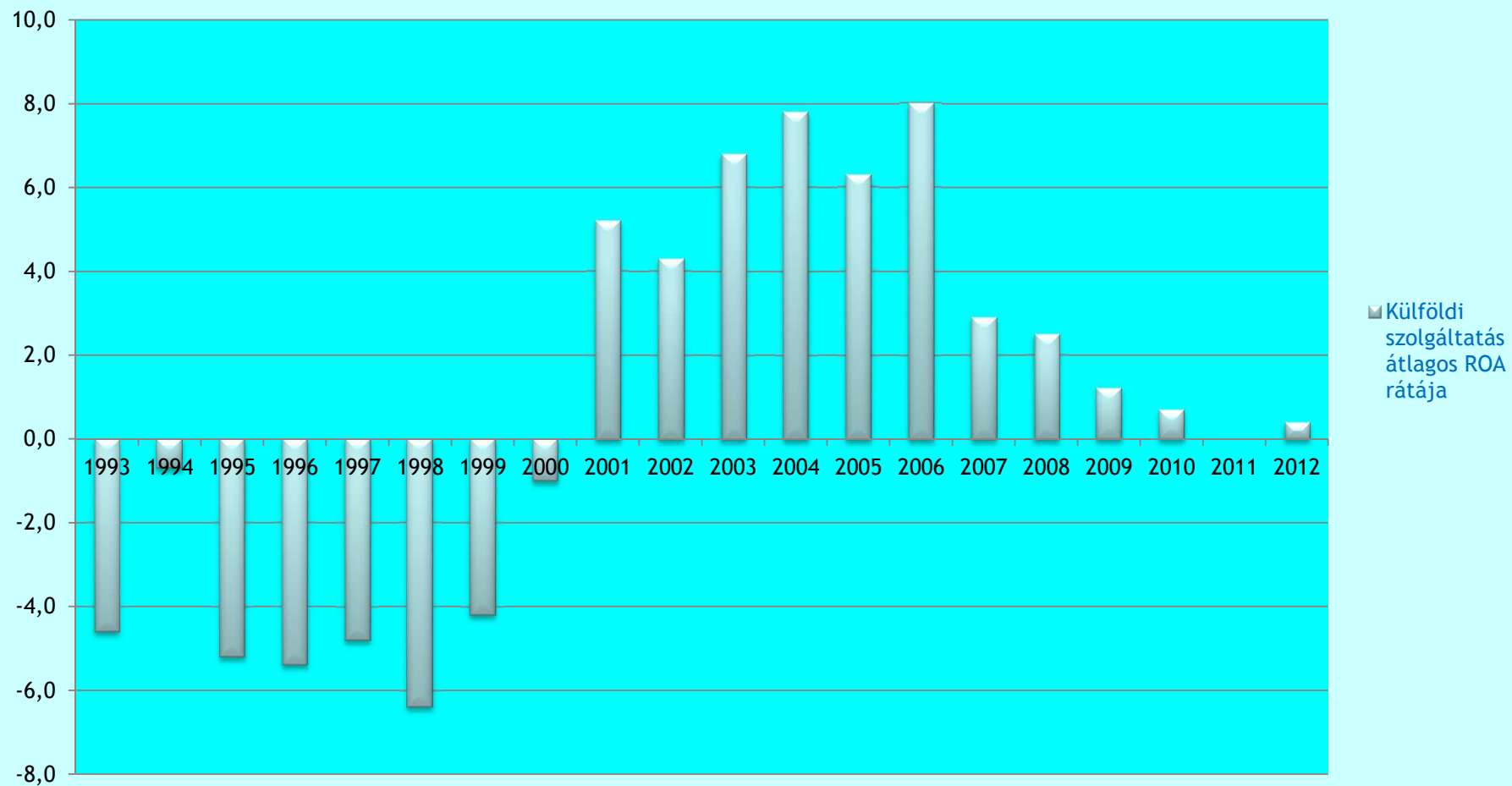
Hazai szolgáltatás átlagos ROA rátája

Külföldi ipar átlagos ROA rátája

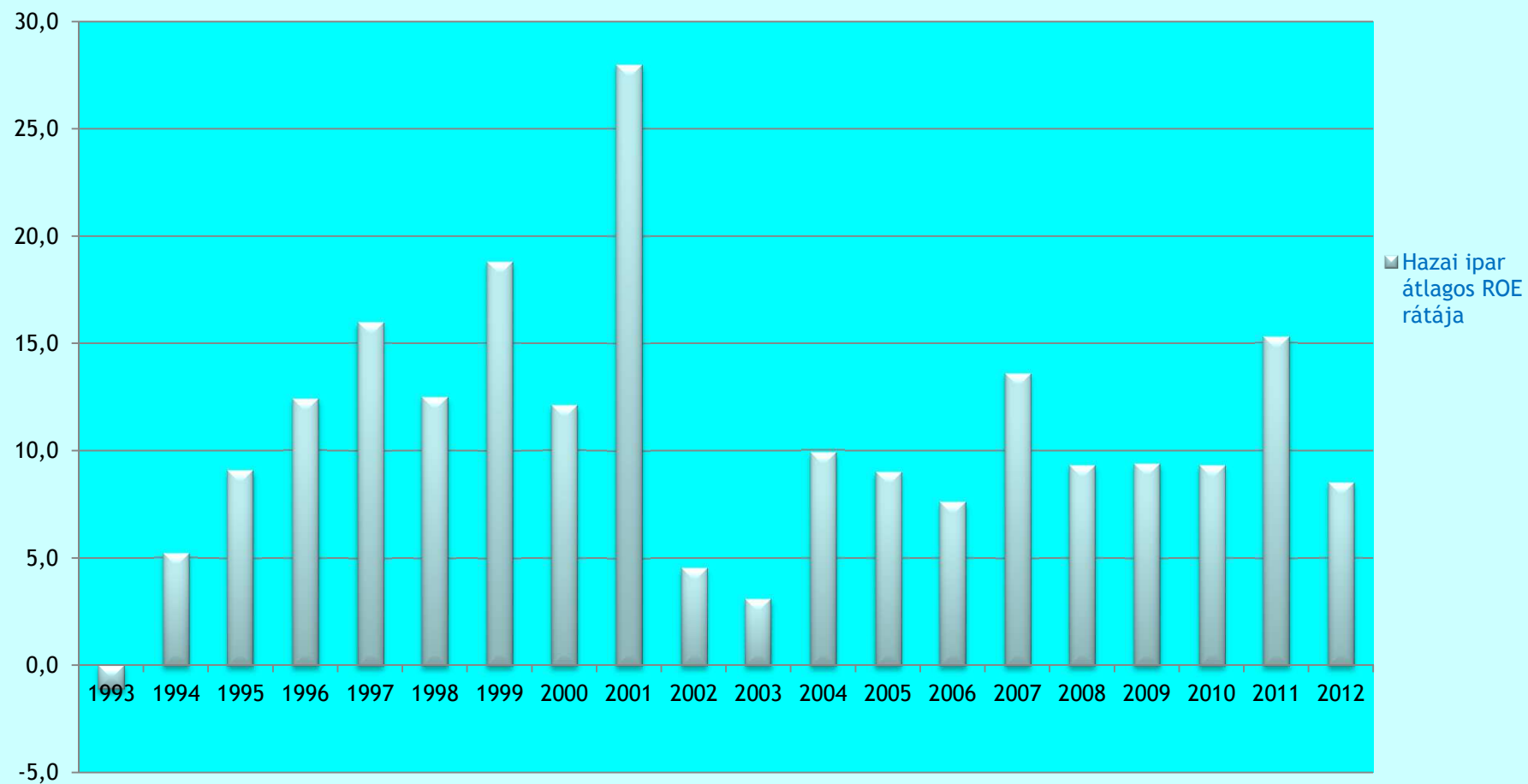

Külföldi szolgáltatás átlagos ROA rátája

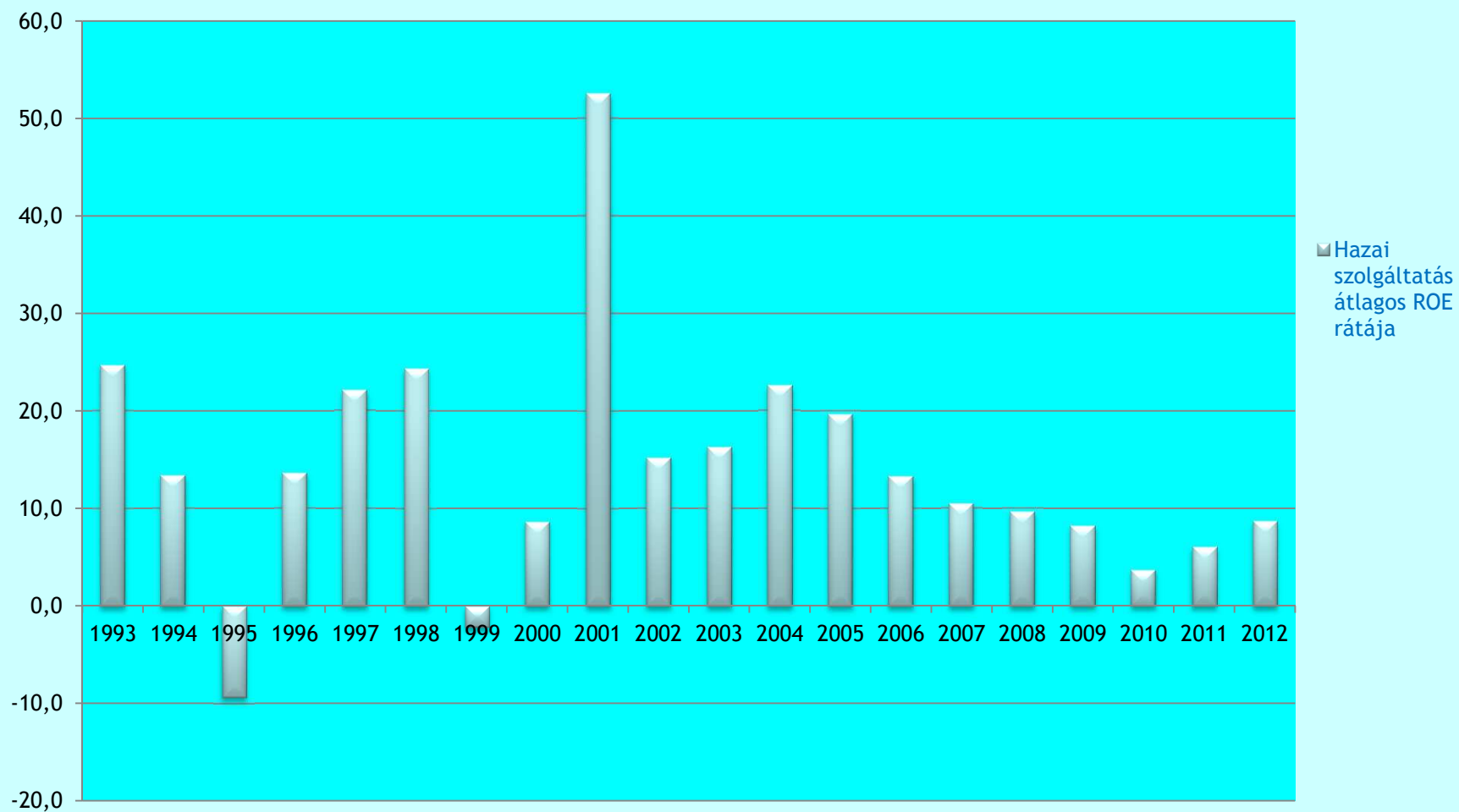

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok **ROE** értéke a kezdeti gyenge eredményesség után javult, s a második szakaszban 12 és 18%, a harmadik szakaszban 3 és 8% között állapodott meg.
- A külföldi tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok értéke az első szakaszban **negatív** volt, majd a harmadik szakaszra 15-25% közötti intervallumban mozgott.

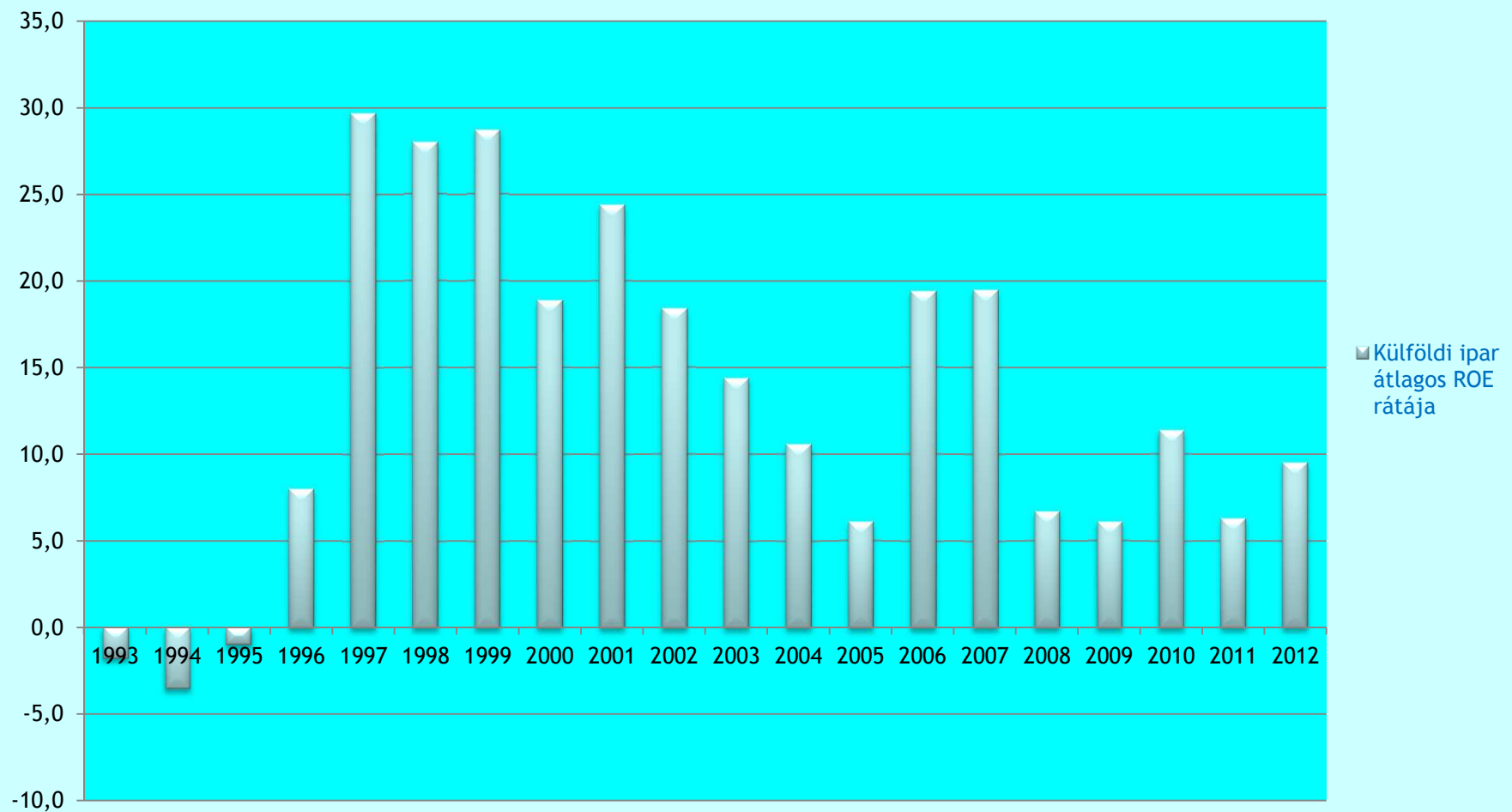
Hazai ipar átlagos ROE rátája

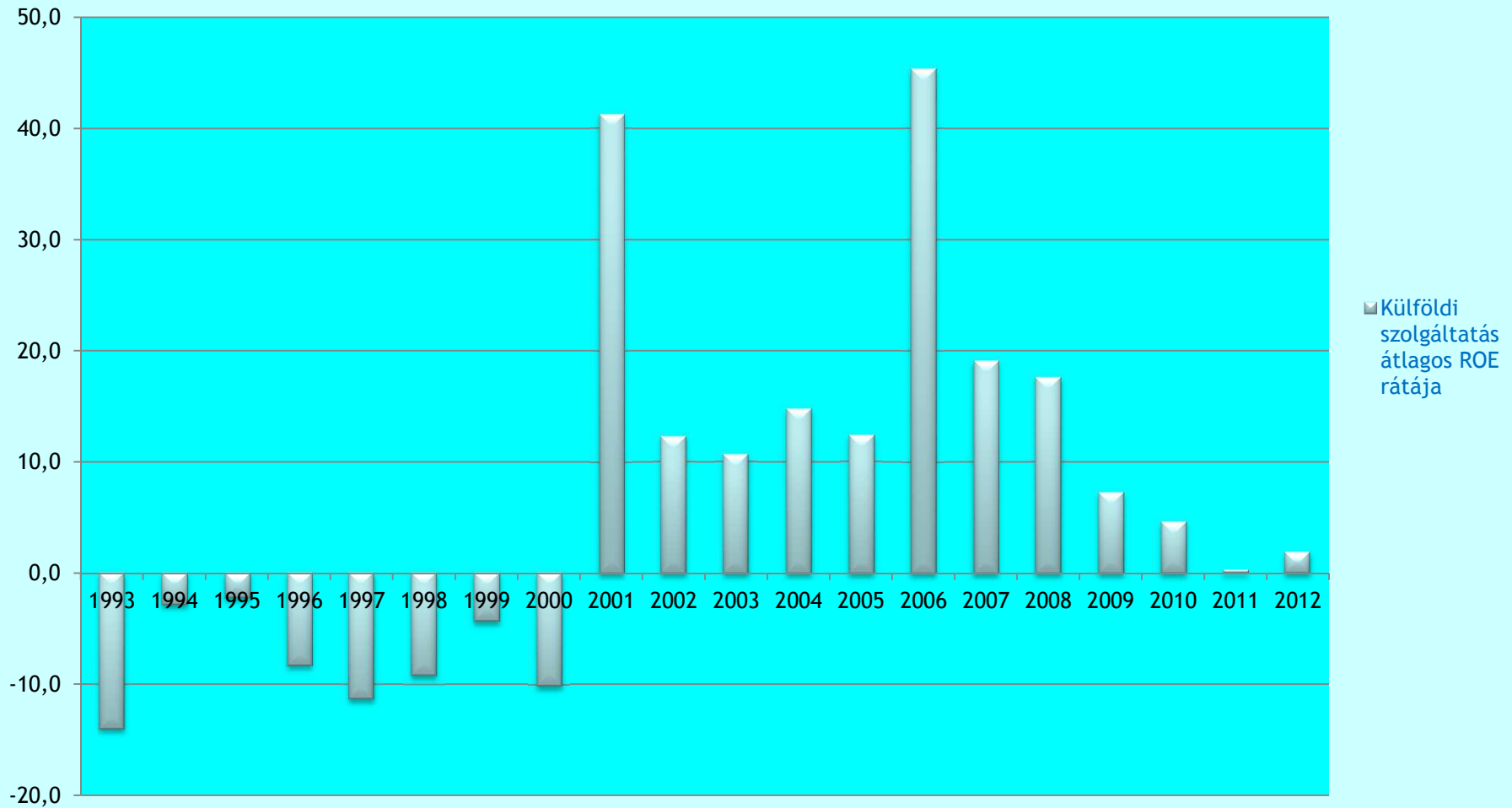
Hazai szolgáltatás átlagos ROE rátája

Külföldi ipar átlagos ROE rátája

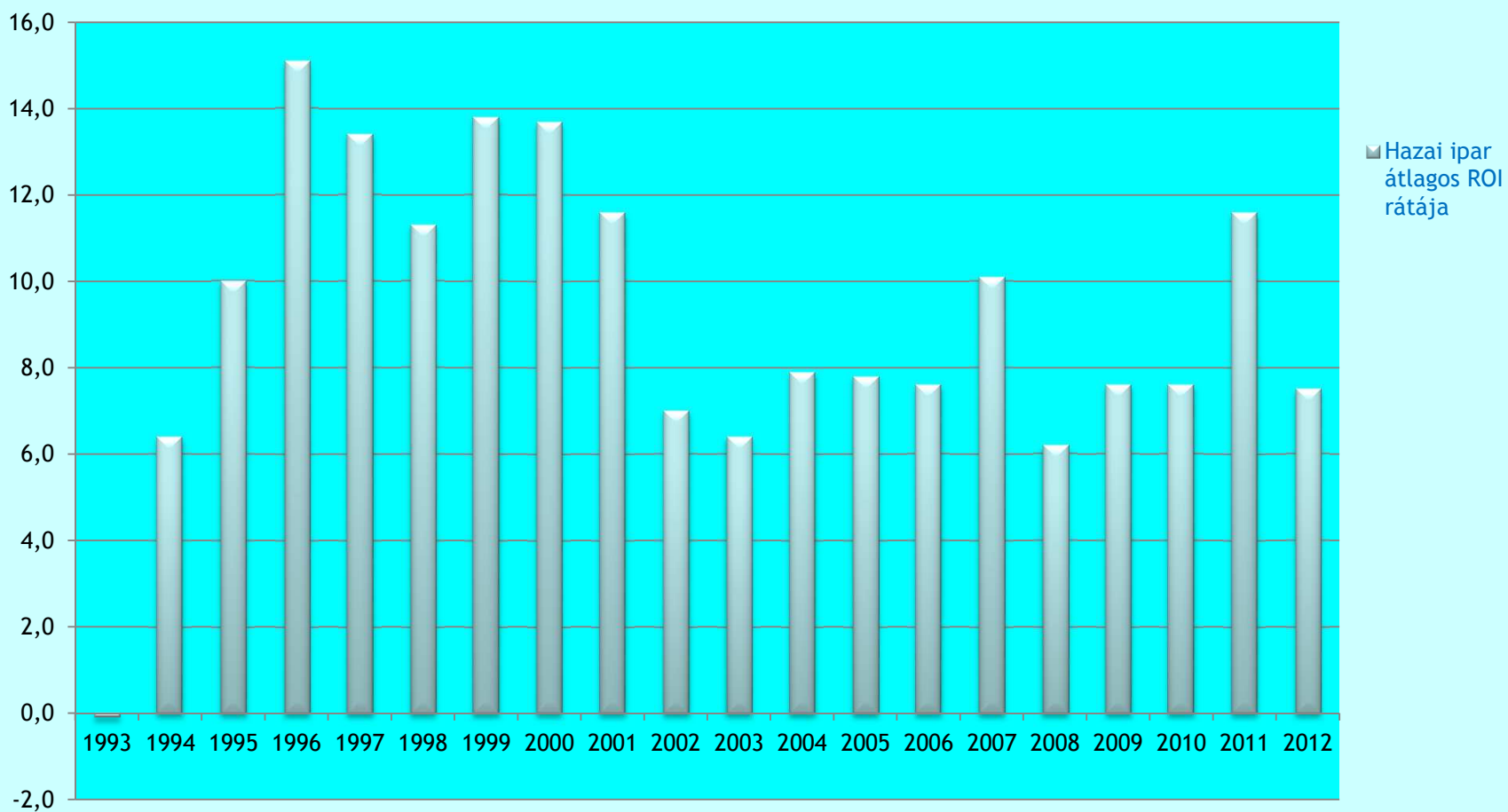

Külföldi szolgáltatás átlagos ROE rátája

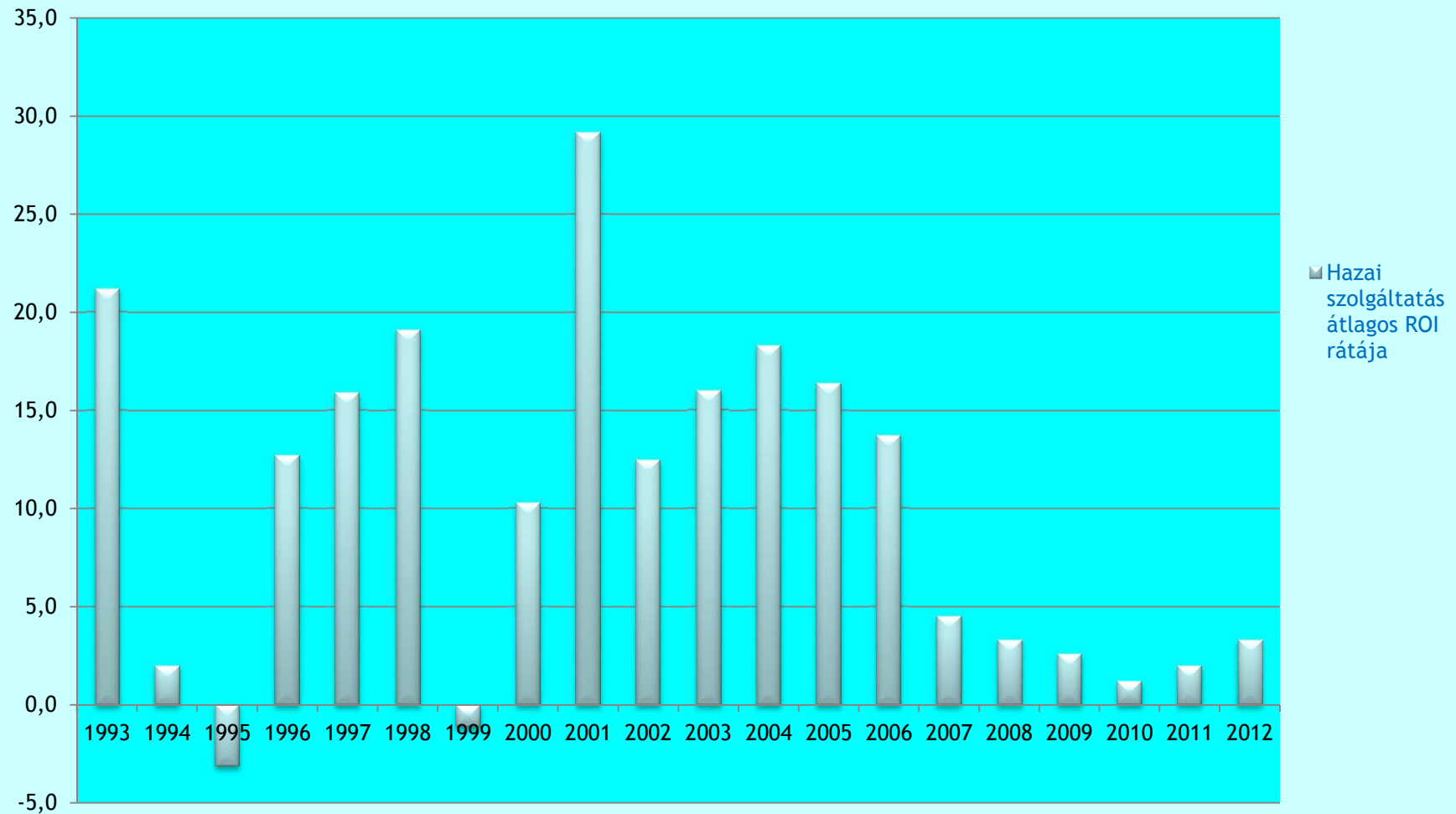

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok **ROI** rátája az első két szakaszban 8 és 14% között ingadozott, ám ez az arány a harmadik szakaszban, nagy zuhanással, 8% alá került.
- Ez a mutató a külföldi tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok esetében az első két szakaszban 5 és 15% között ingadozott 10% körüli átlaggal, de a harmadik szakaszban 10% alá került.

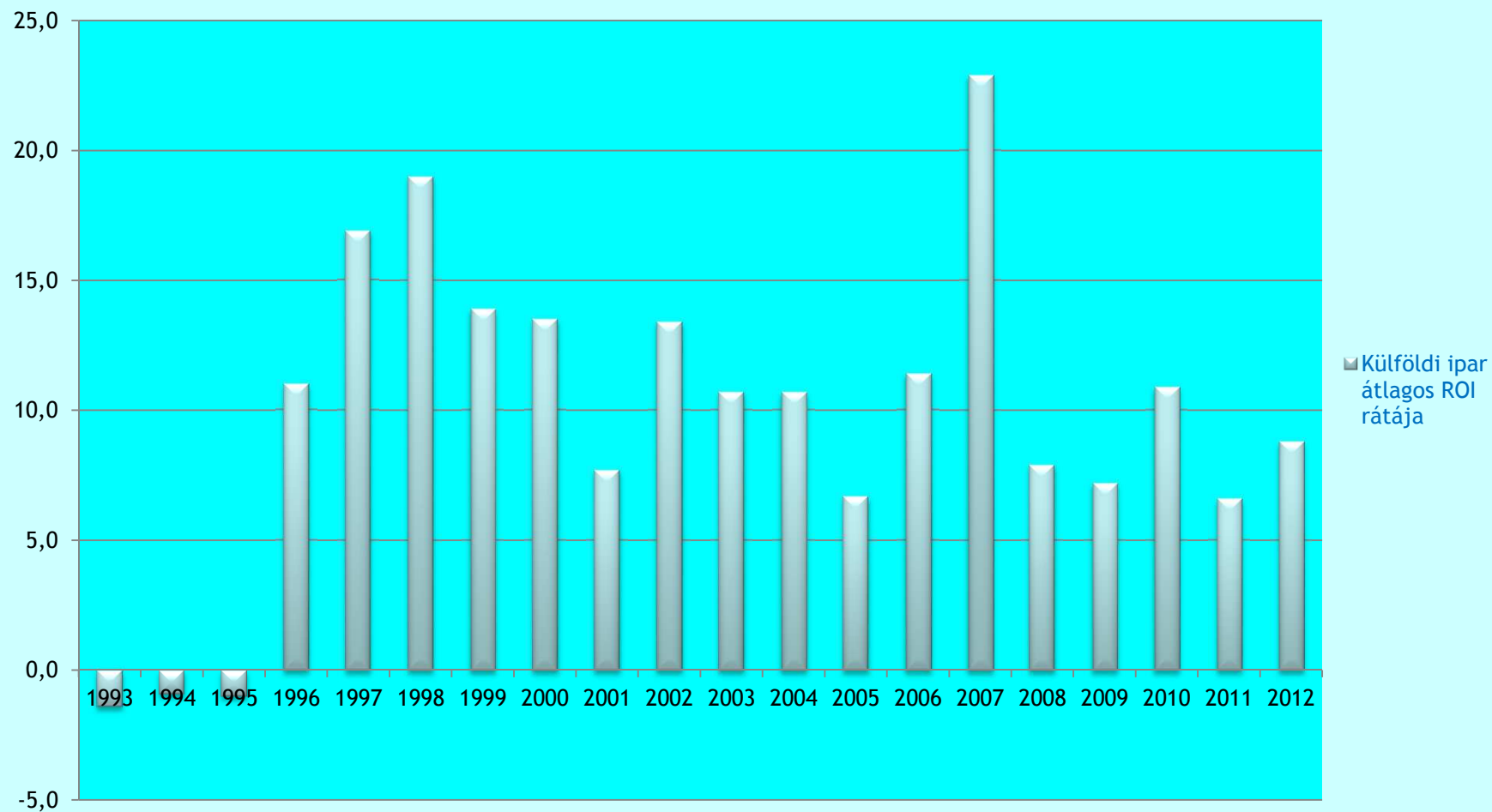
Hazai ipar átlagos ROI rátája

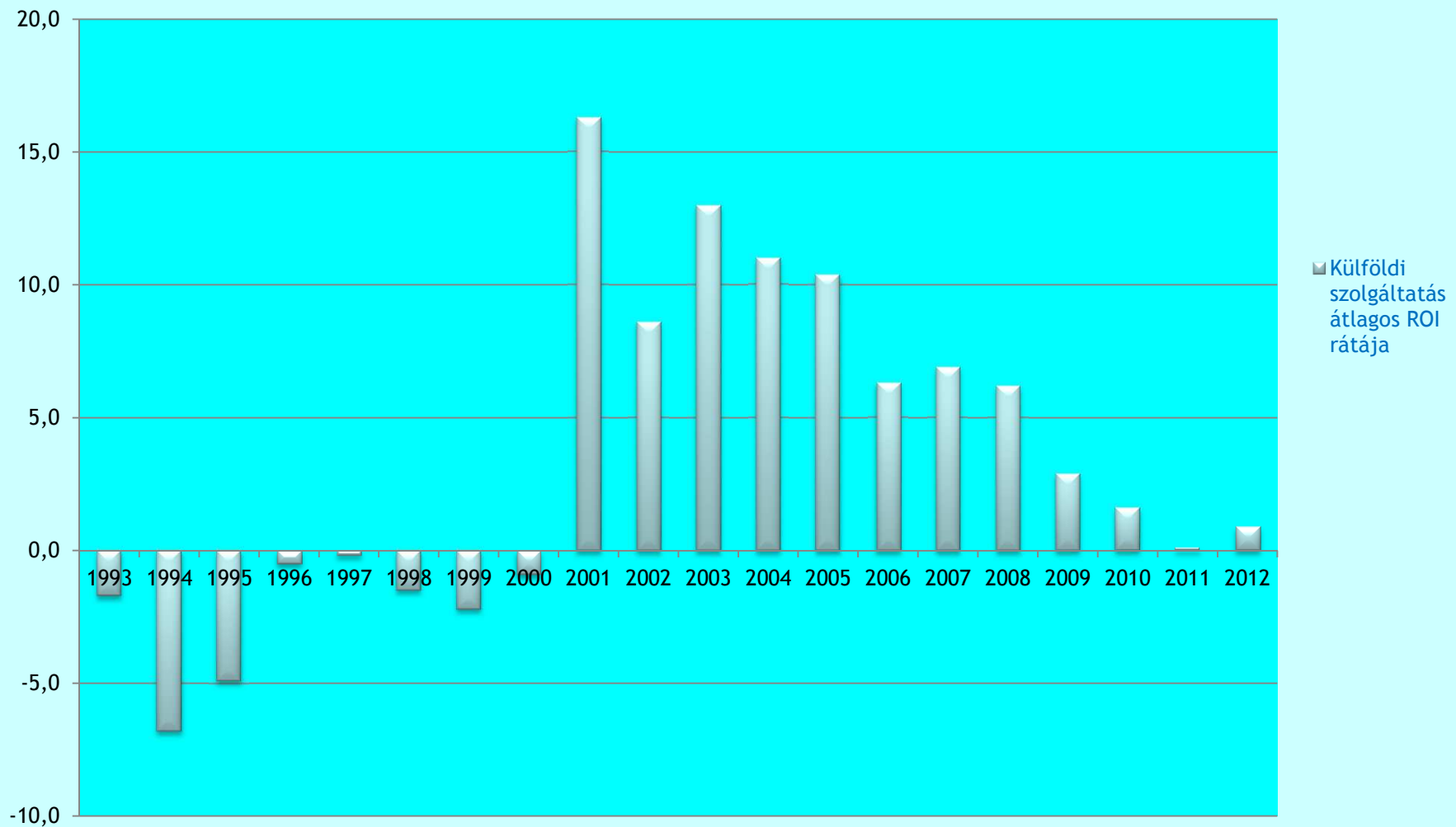
Hazai szolgáltatás átlagos ROI rátája

Külföldi ipar átlagos ROI rátája

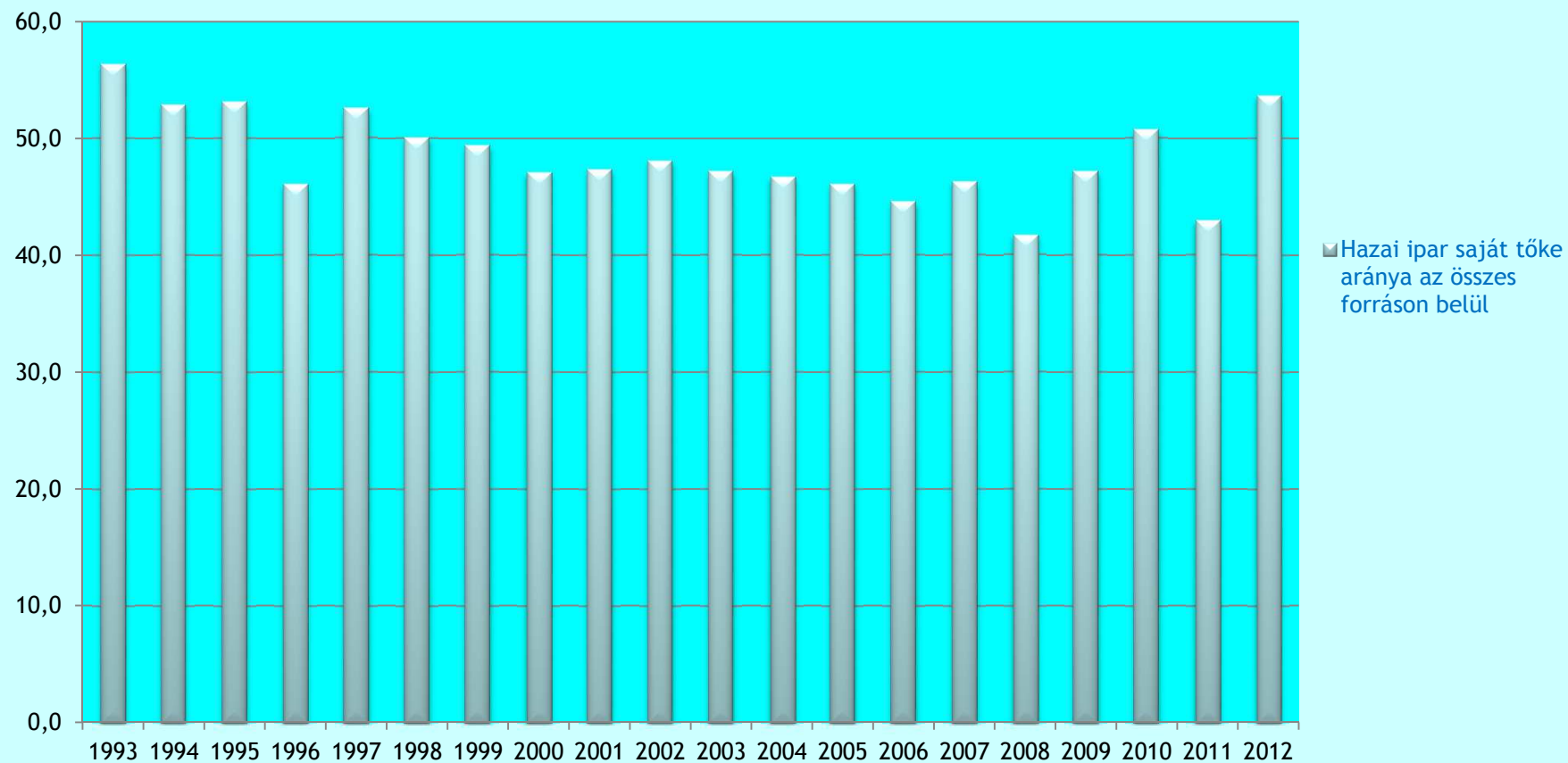

Külföldi szolgáltatás átlagos ROI rátája

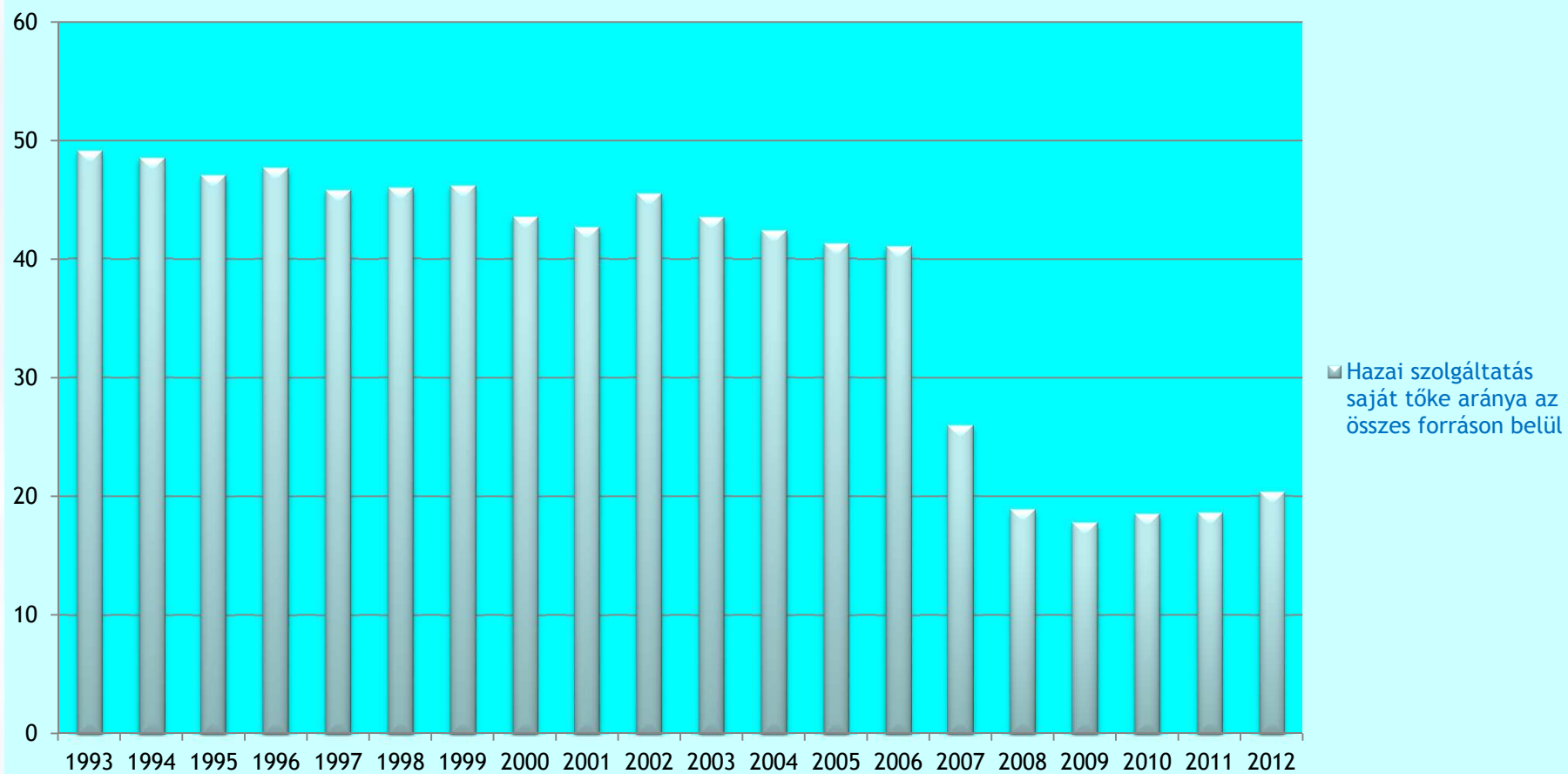

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóiparban a ***saját tőke aránya*** az első két szakasz 50%-os értékéről 45% körülire csökkent, s azon később stabilizálódott.
- A külföldi tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok tőkeszerkezetében a saját tőke aránya 40-50% közötti intervallumban mozgott.

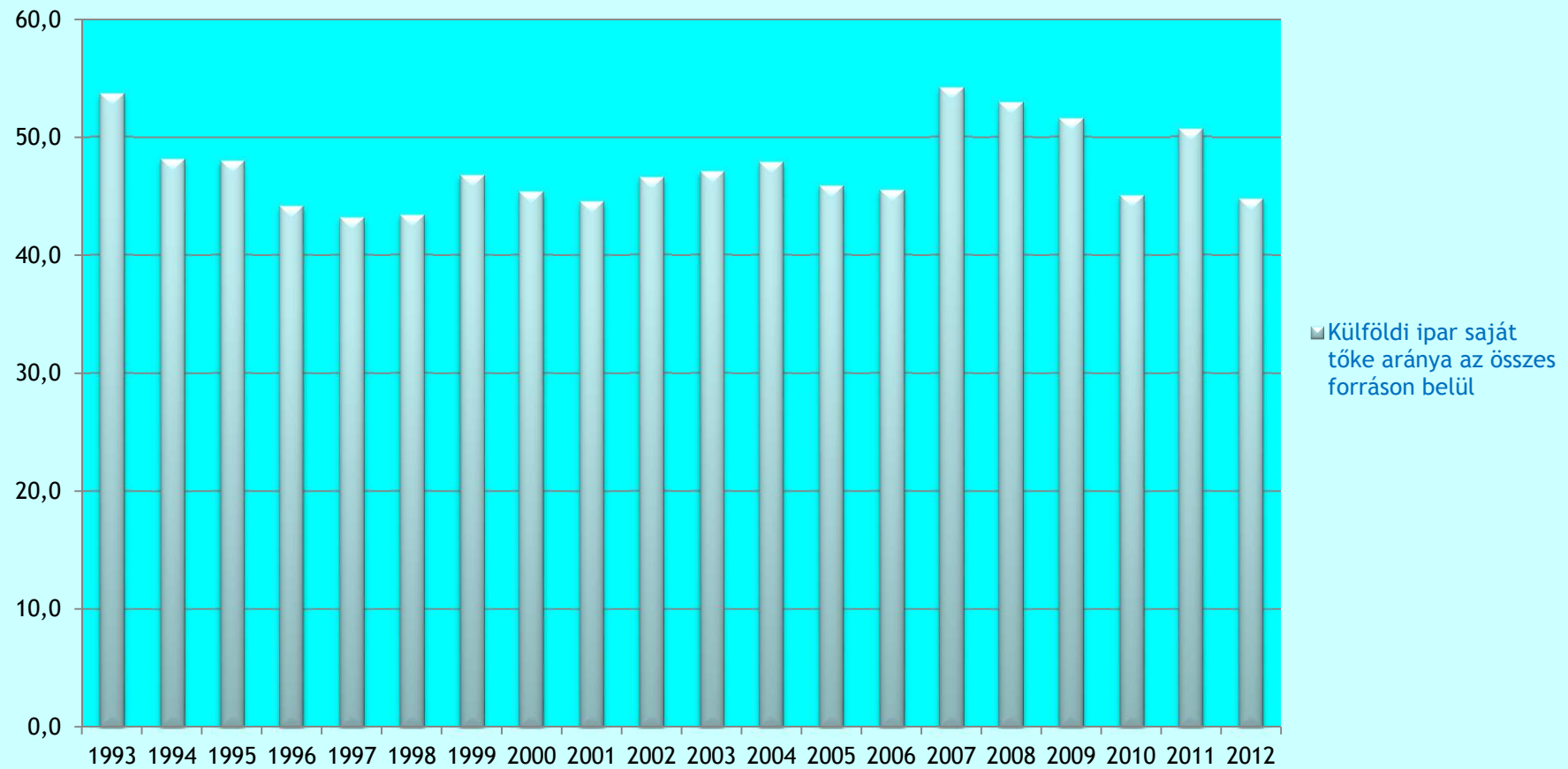
Hazai ipar saját tőke aránya az összes forráson belül

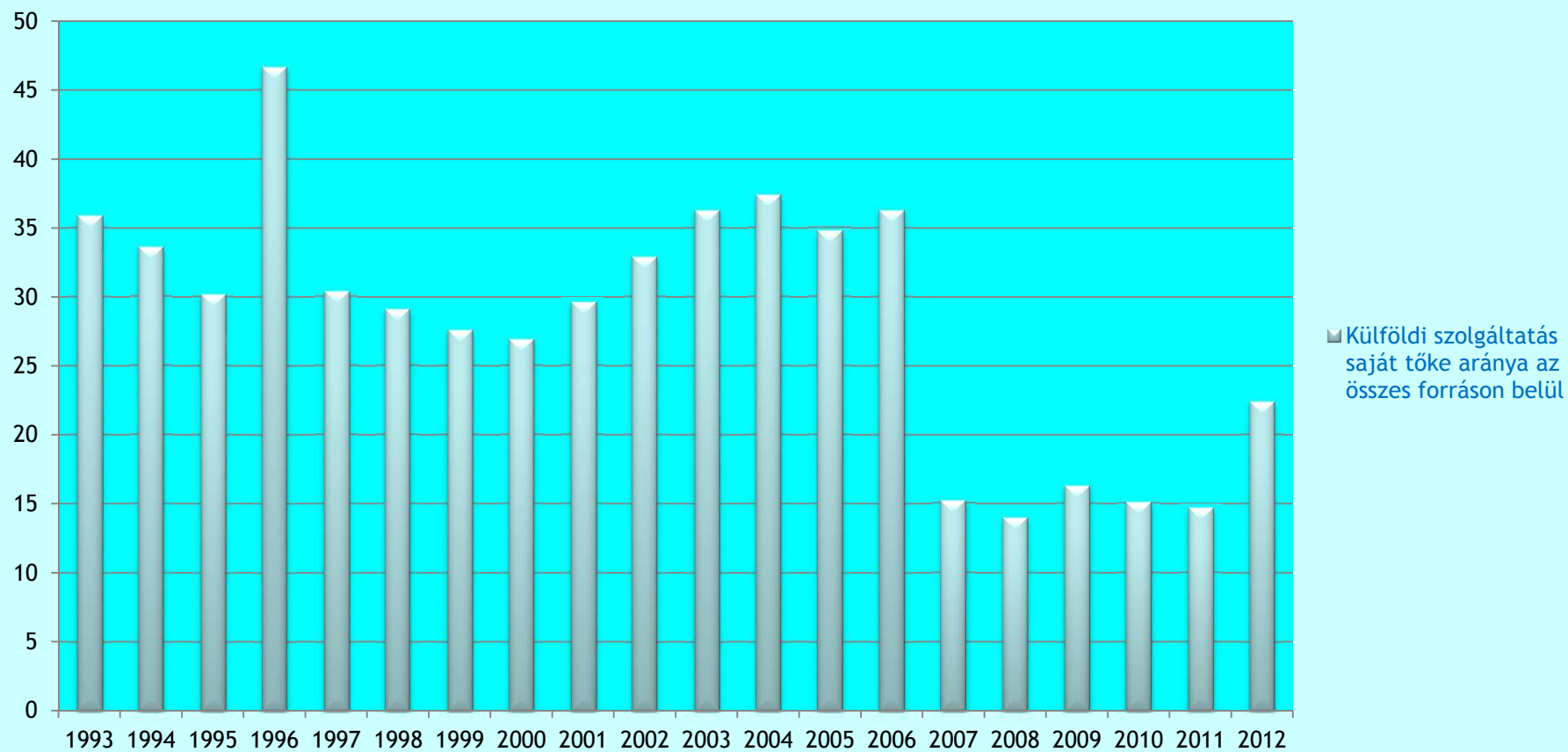
Hazai szolgáltatás saját tőke aránya az összes forráson belül

Külföldi ipar saját tőke aránya az összes forráson belül

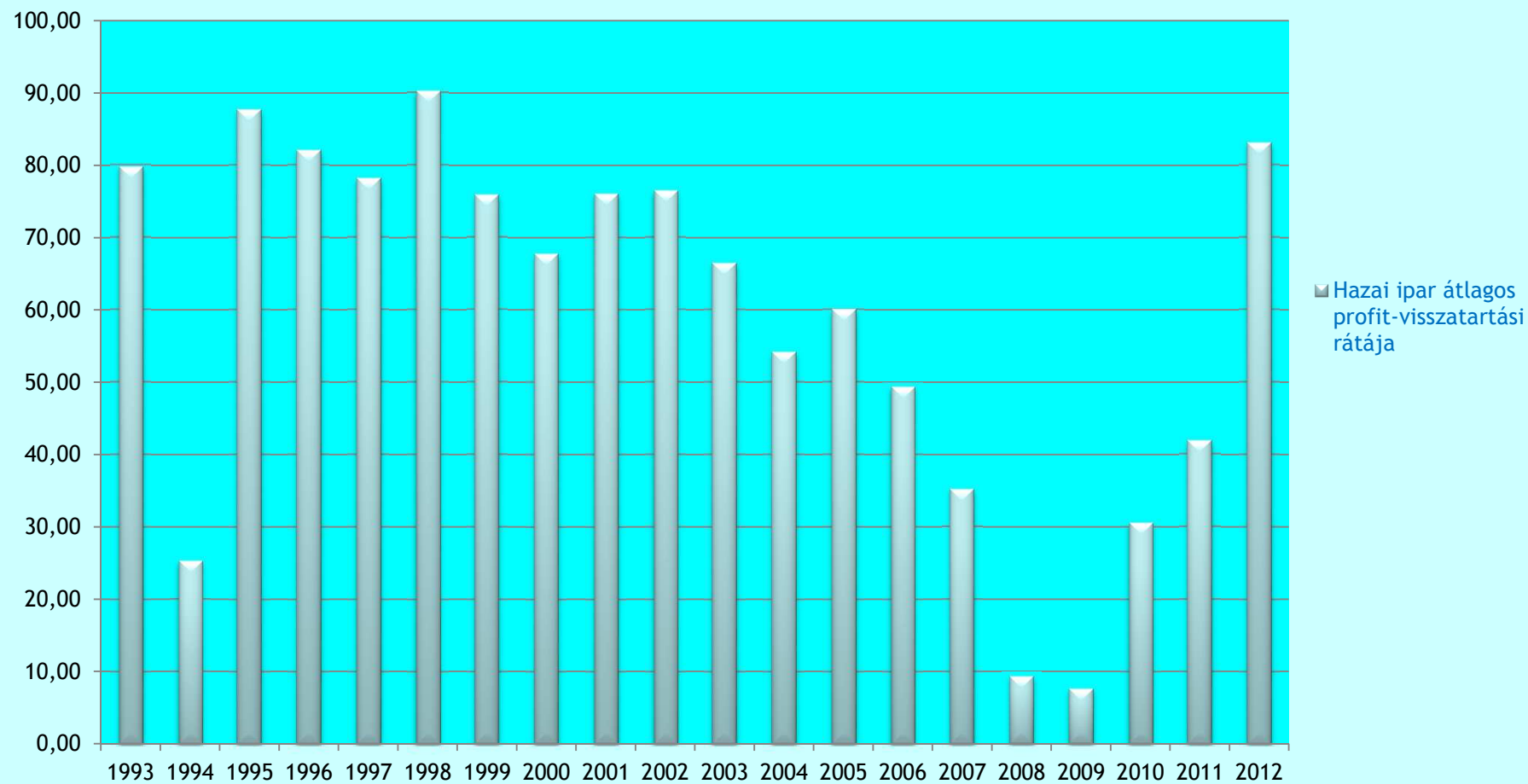

Külföldi szolgáltatás saját tőke aránya az összes forráson belül

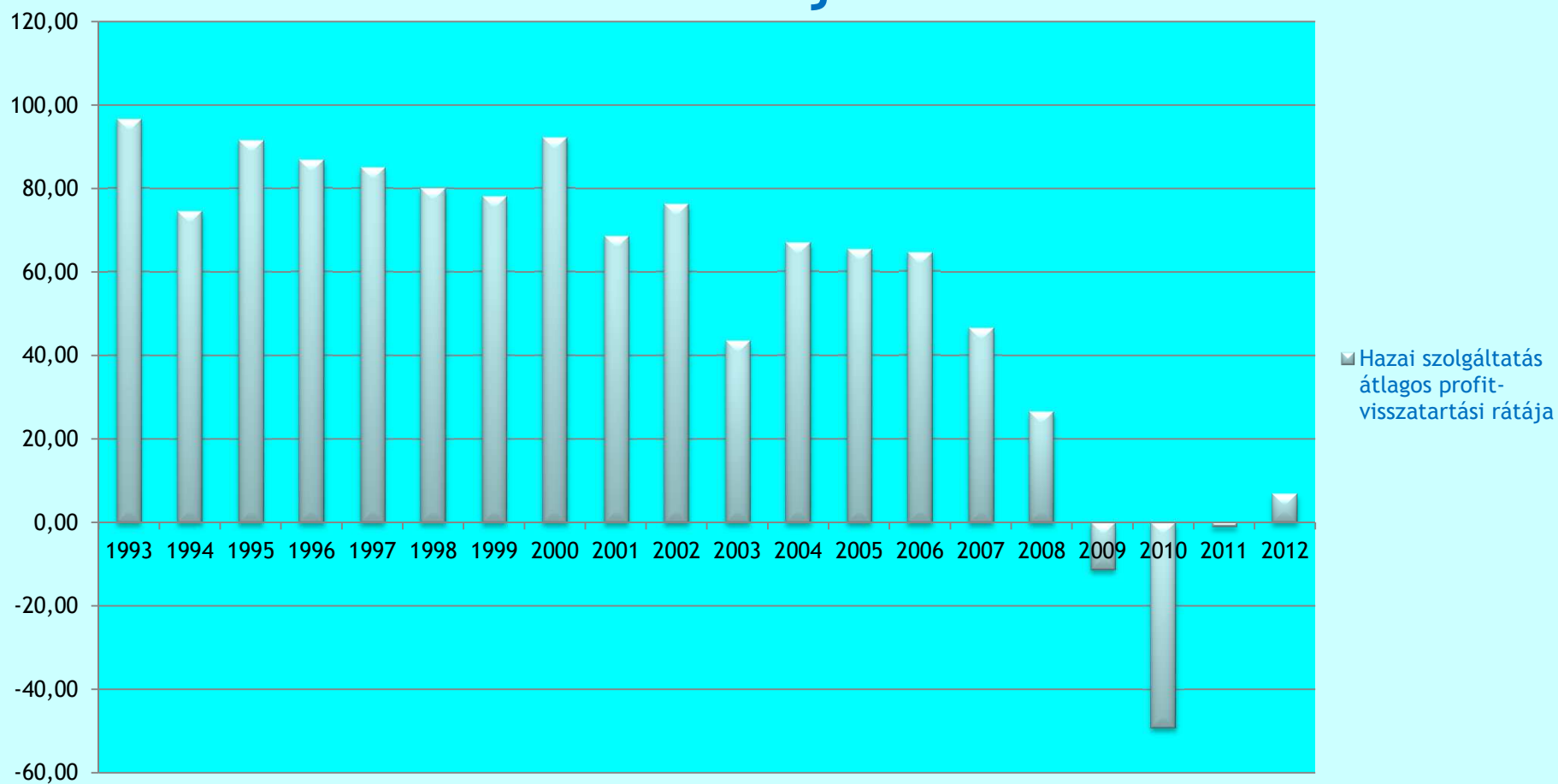

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatoknál a *profit-visszatartási ráta* a három növekedési szakaszban 90 és 60% között hullámzott, hosszabb távon csökkenő irányzattal.
- Ezzel éppen ellentétes volt a külföldi tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok vonatkozó irányzata, ami nagyon szélsőségesen ingadozott 50 és 80% közötti intervallumban, határozottan növekvő irányzattal.

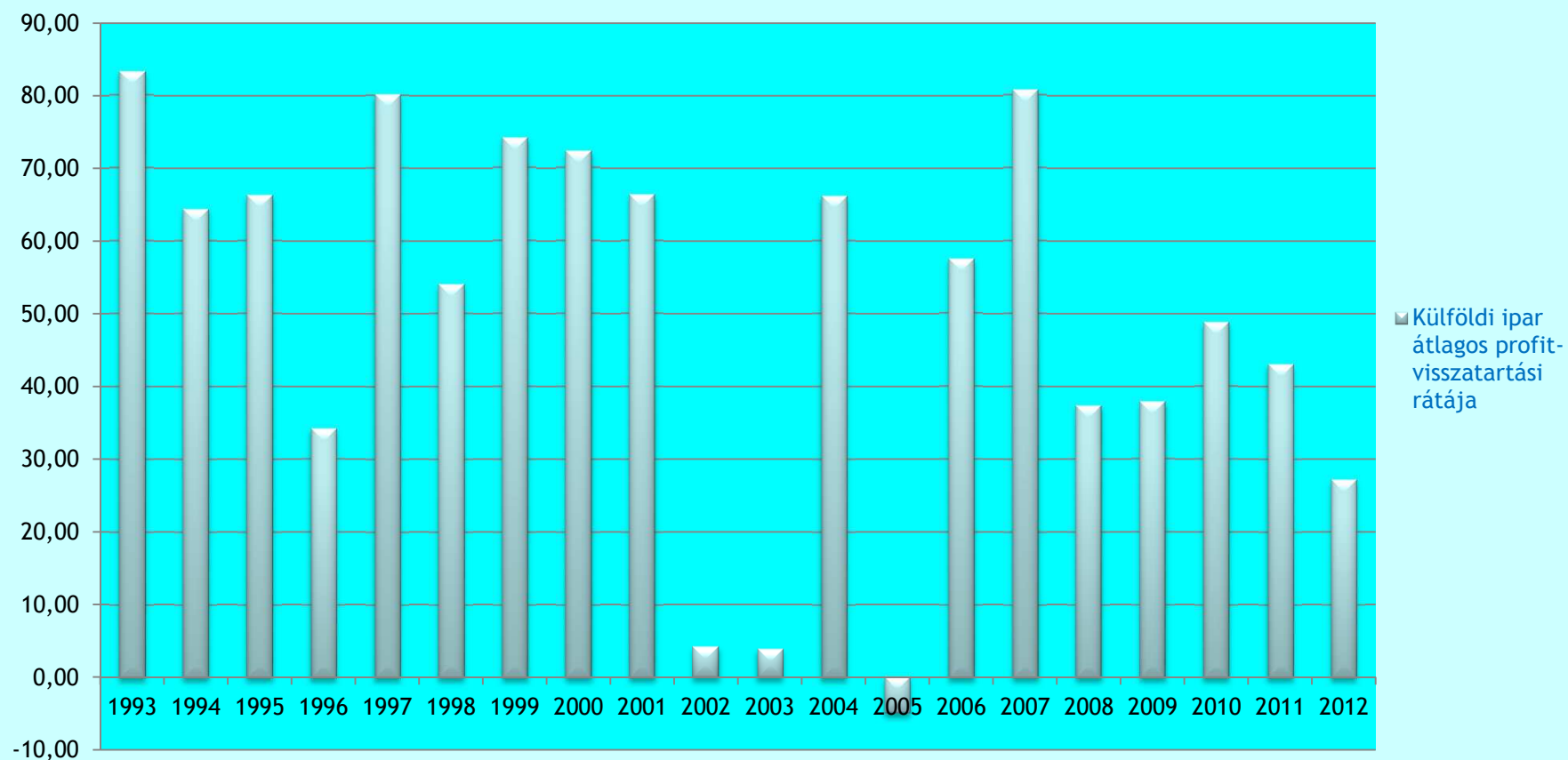
Hazai ipar átlagos profit-visszatartási rátája

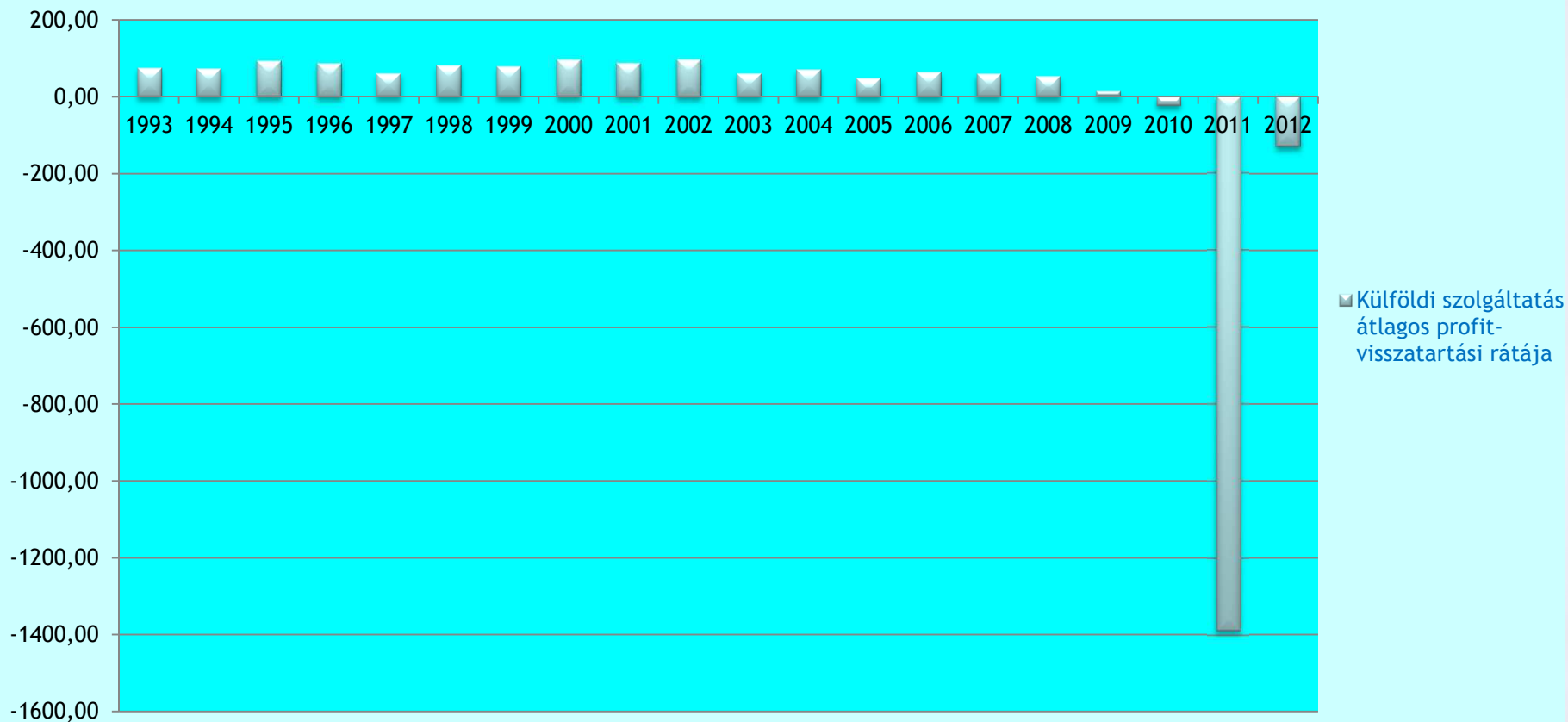
Hazai szolgáltatás átlagos profit-visszatartási rátája

Külföldi ipar átlagos profit-visszatartási rátája

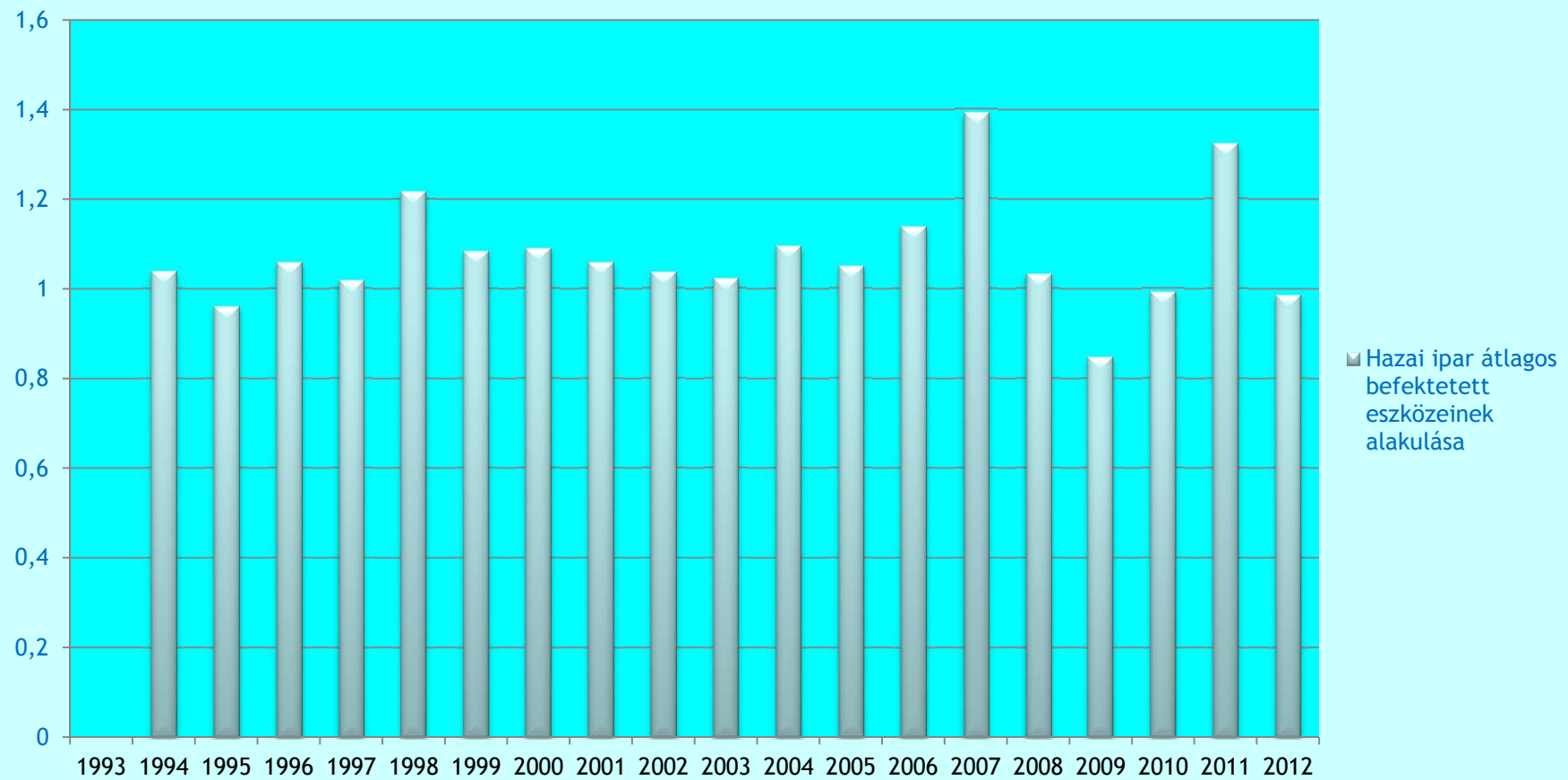

Külföldi szolgáltatás átlagos profit-visszatartási rátája

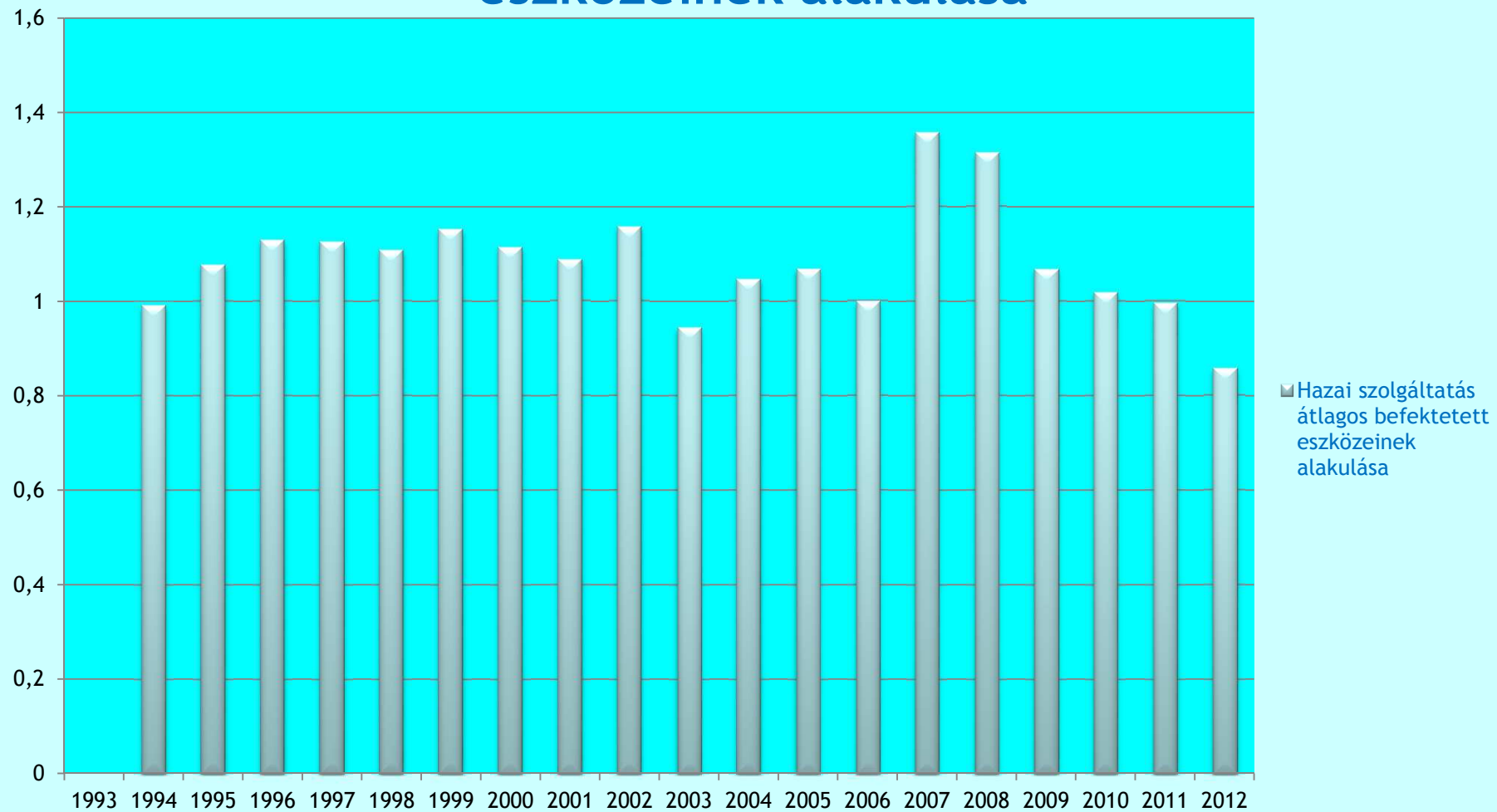

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatoknál a ***befektetett eszközök évi átlagos változási rátája*** a három növekedési időszak egészére vonatkozóan 6%-os volt.
- A külföldi tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatokban a befektetett eszközök évi átlagos változása 15%-os volt az első két növekedési szakaszban, a harmadikban viszont jelentősen visszaesett, évi átlagos 10%-os értékre.

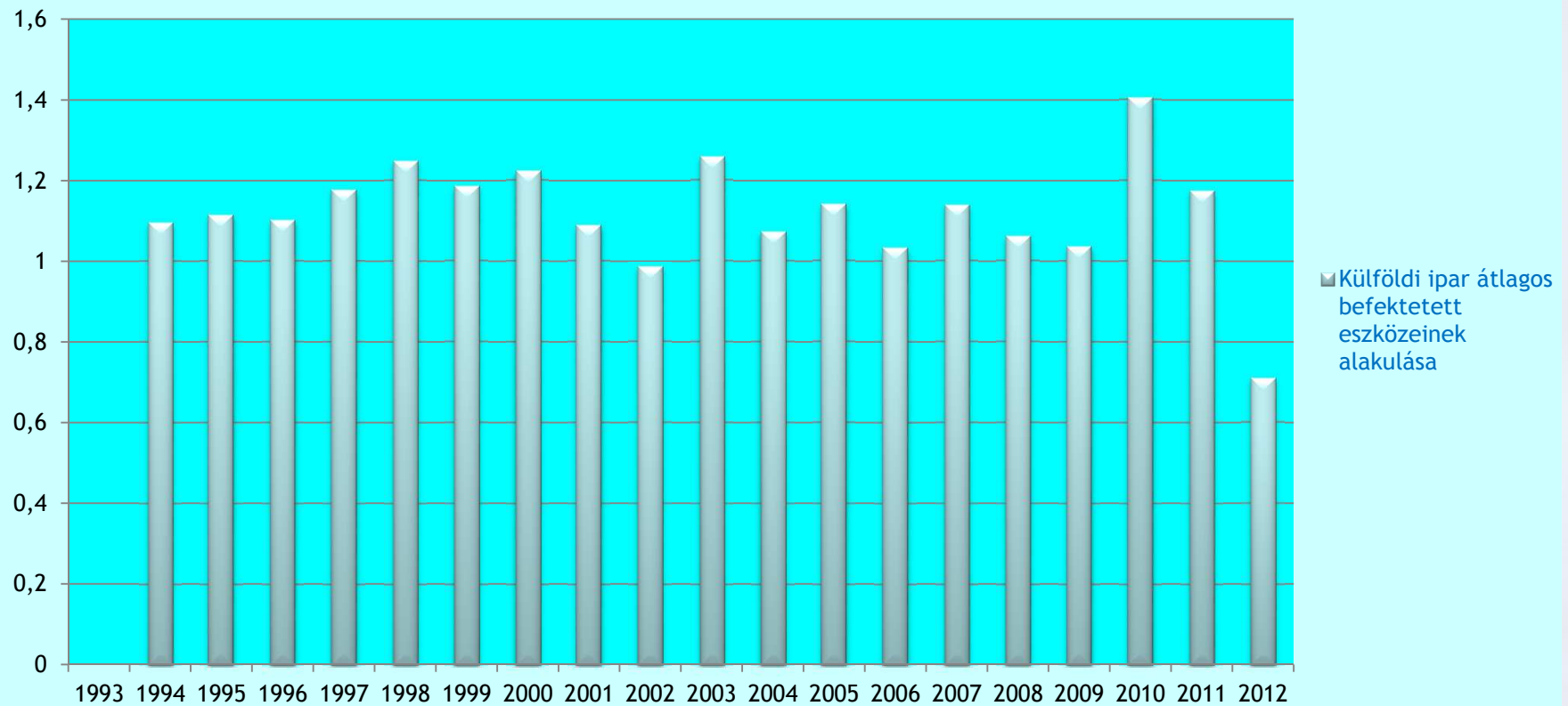
Hazai ipar átlagos befektetett eszközeinek alakulása

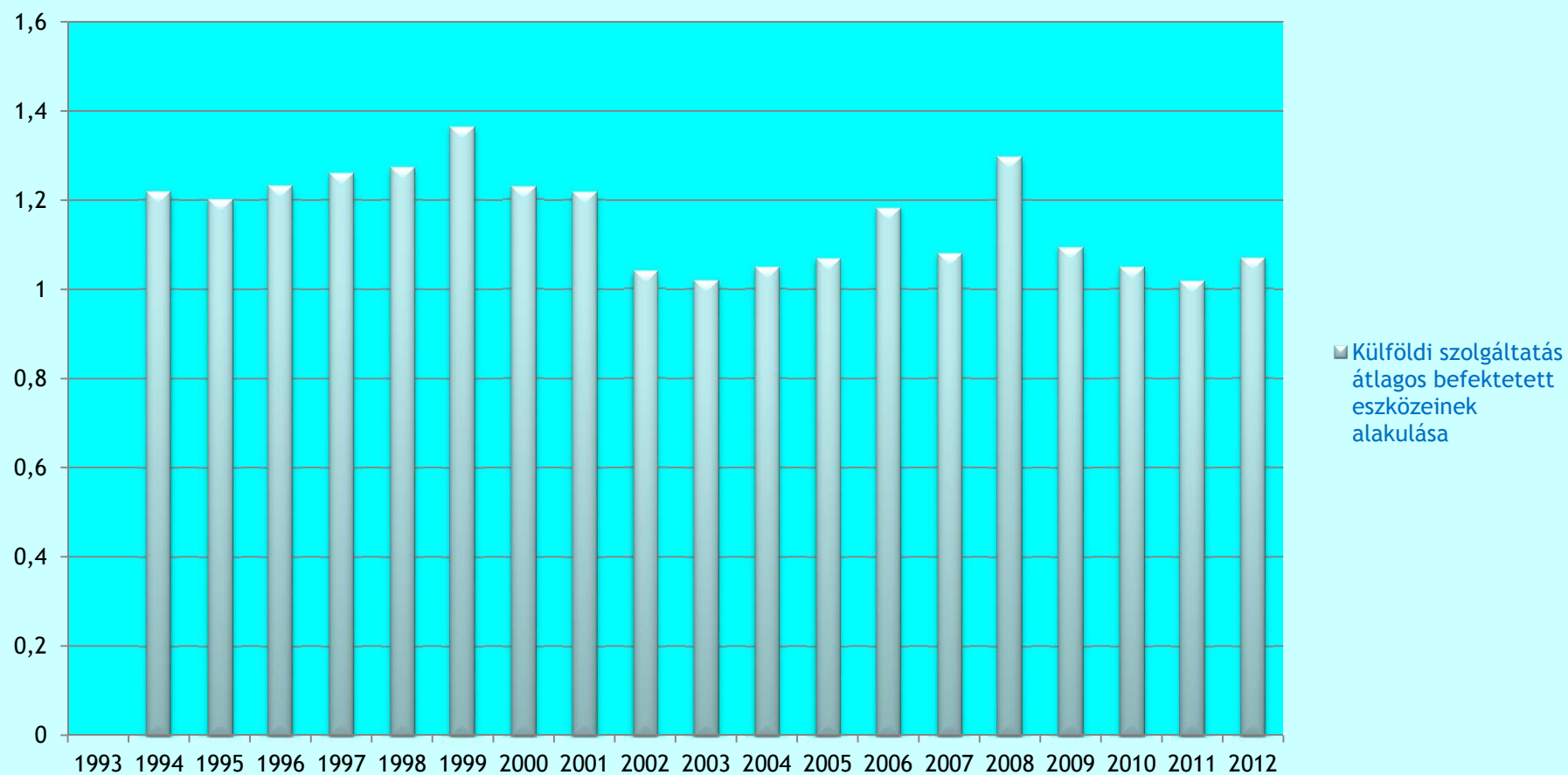
Hazai szolgáltatás átlagos befektetett eszközeinek alakulása

Külföldi ipar átlagos befektetett eszközeinek alakulása

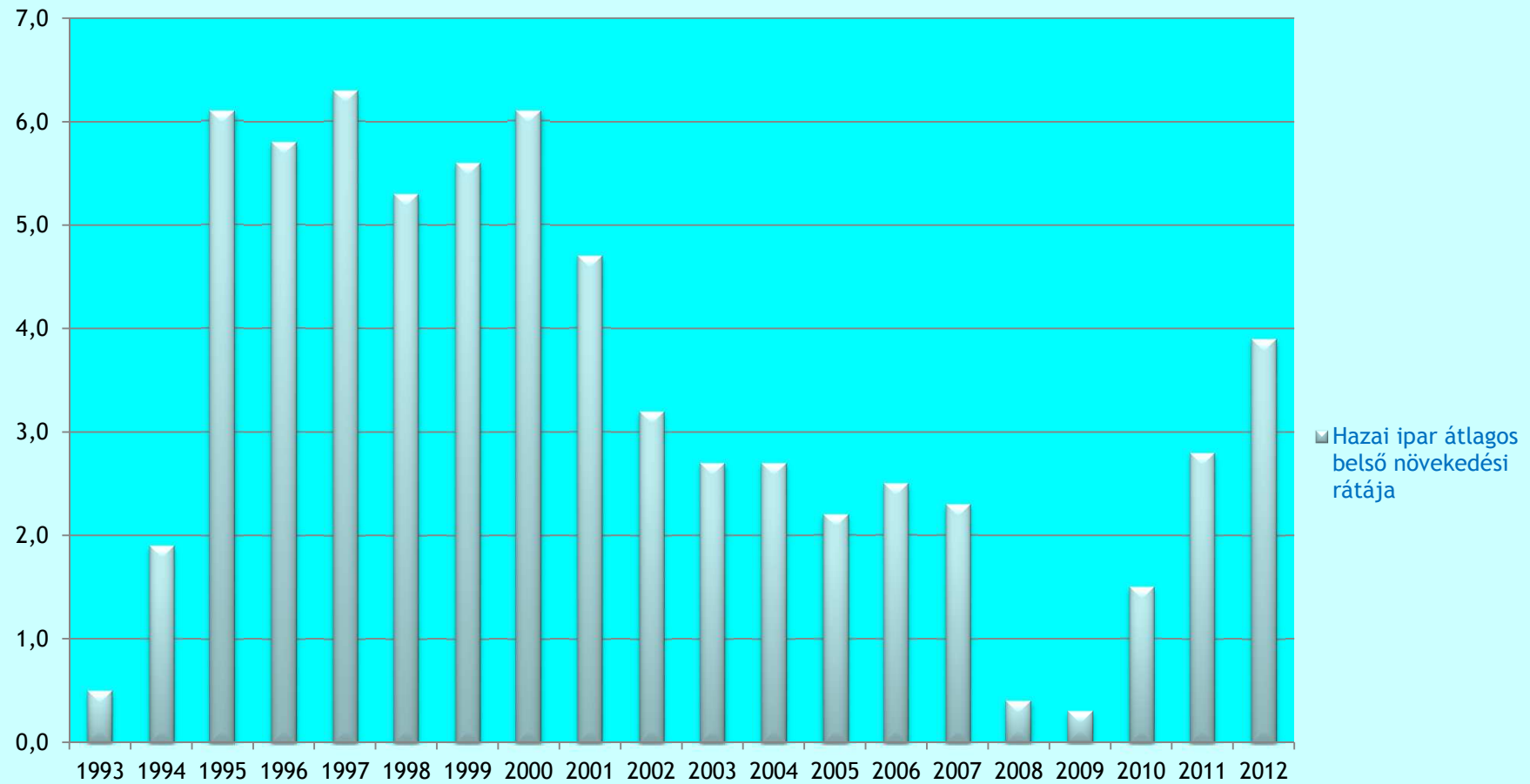

Külföldi szolgáltatás átlagos befektetett eszközeinek alakulása

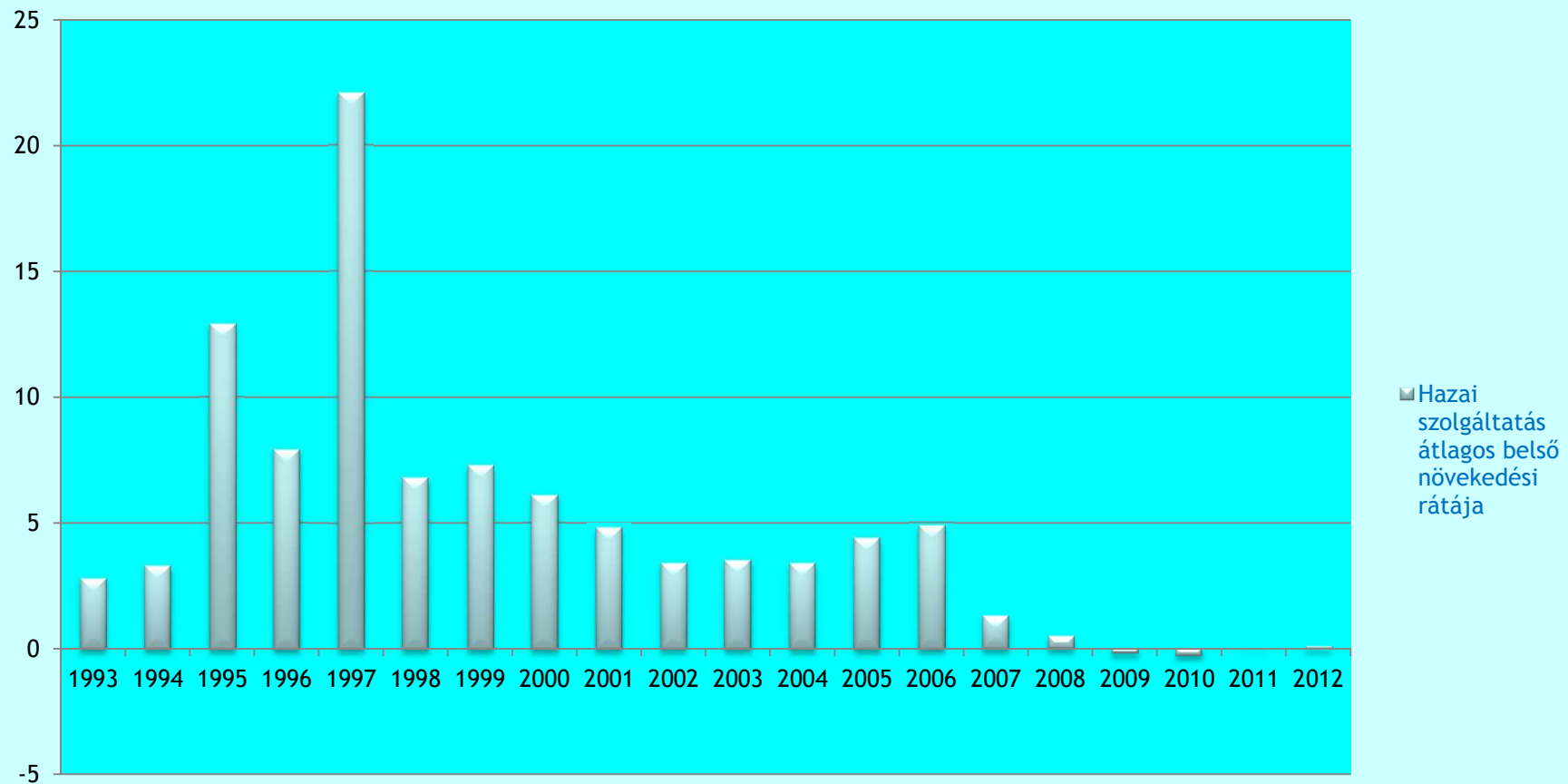

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok *belső növekedési rátája* az első két növekedési szakaszban évente átlagosan 6%-os volt, a harmadik szakaszra azonban 3%-osra feleződött.
- Ezzel szemben a külföldi tulajdoni többségű feldolgozóiparban ez a ráta 5%-os volt az első két növekedési periódusban, majd 4%-osra mérséklődött a harmadik szakaszban.

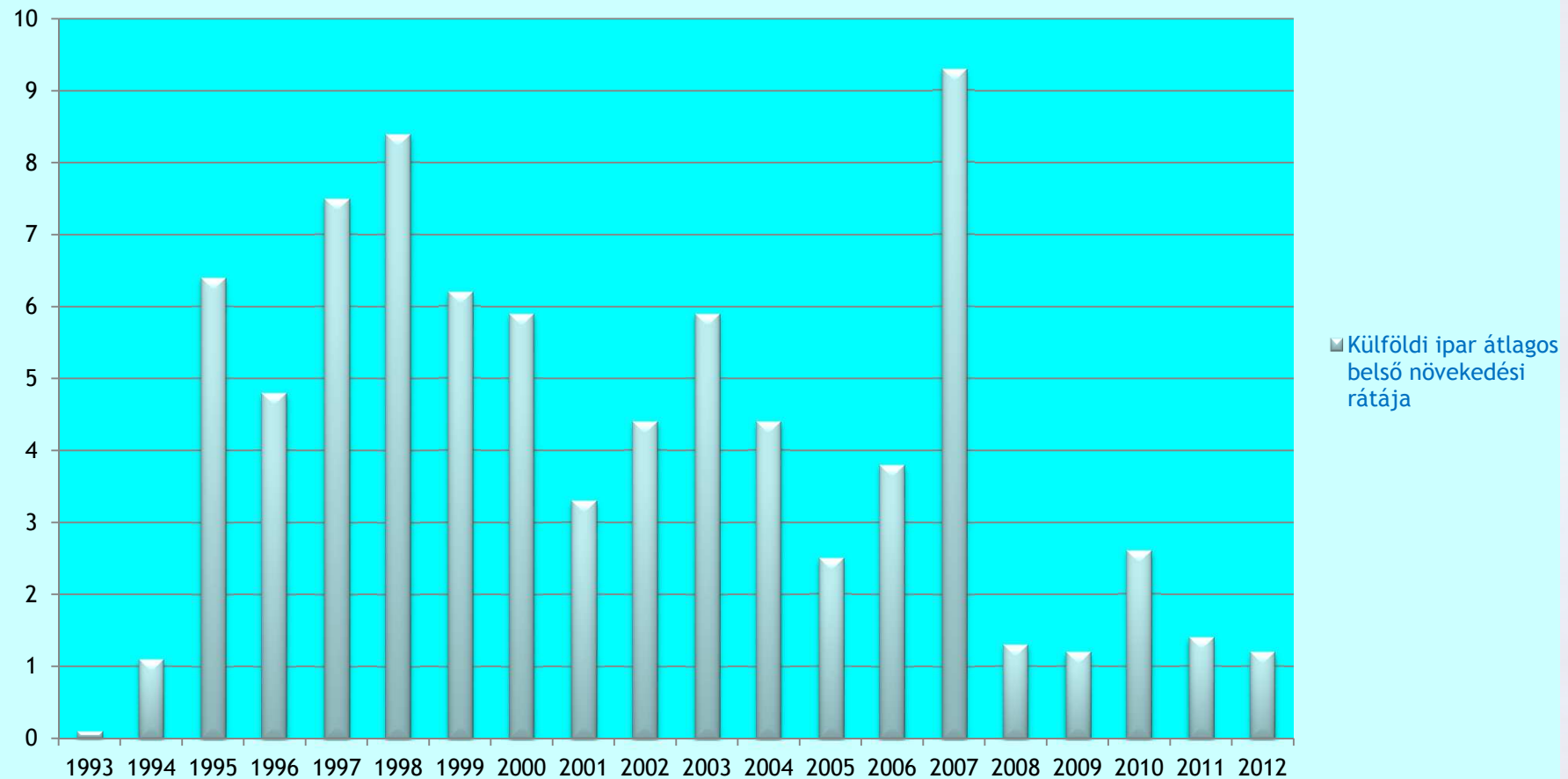
Hazai ipar átlagos belső növekedési rátája

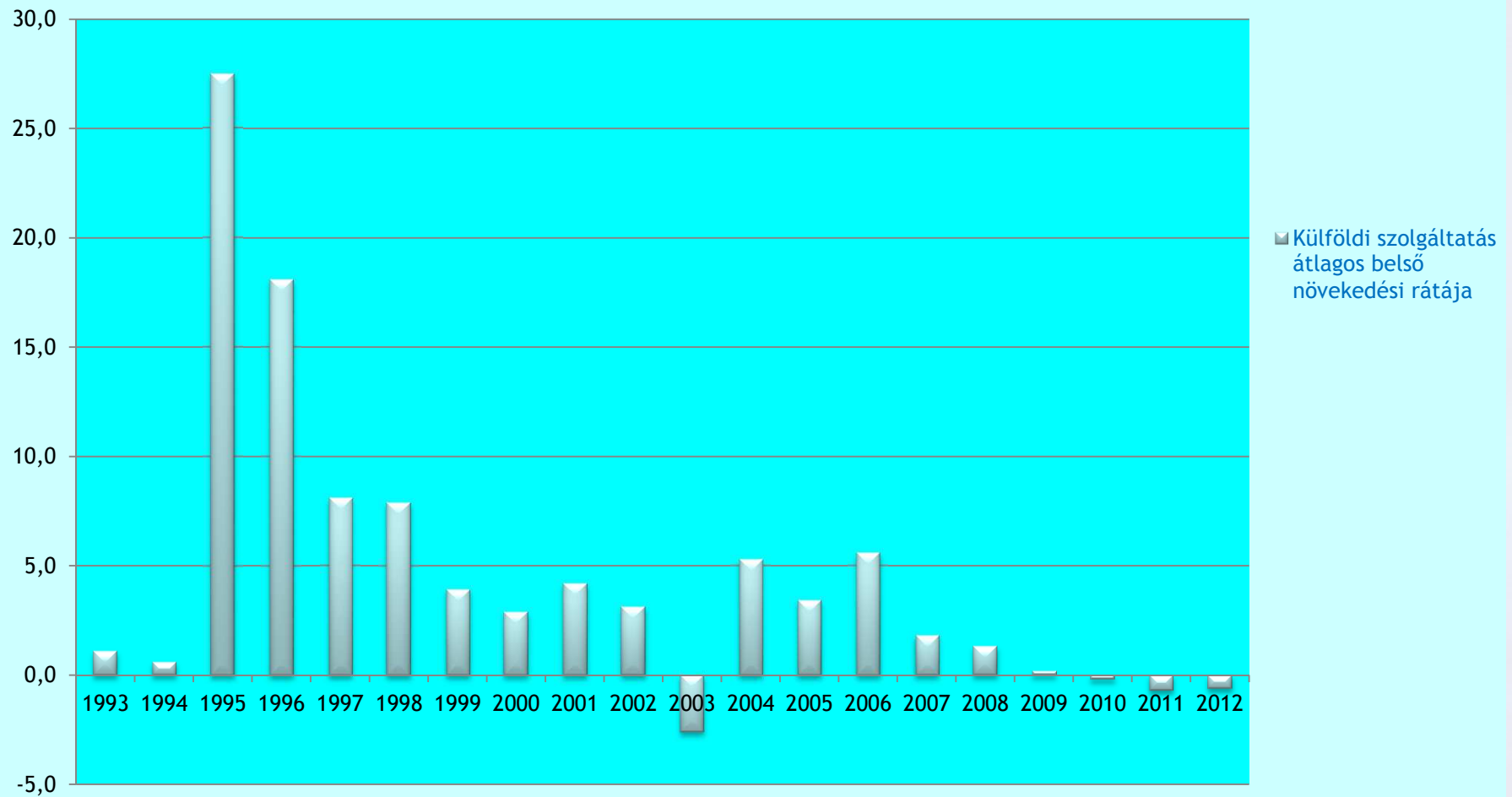
Hazai szolgáltatás átlagos belső növekedési rátája

Külföldi ipar átlagos belső növekedési rátája

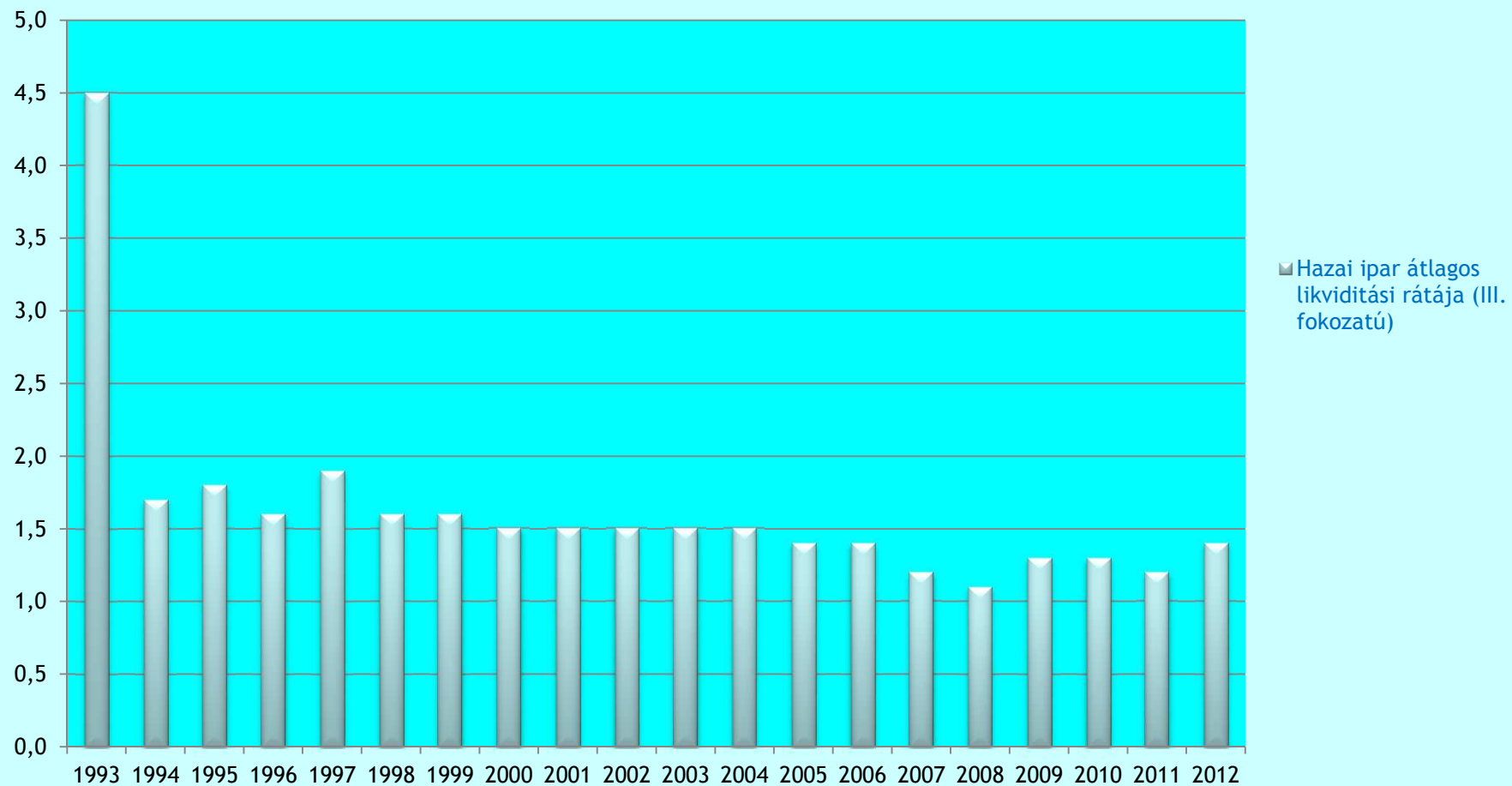

Külföldi szolgáltatás átlagos belső növekedési rátája

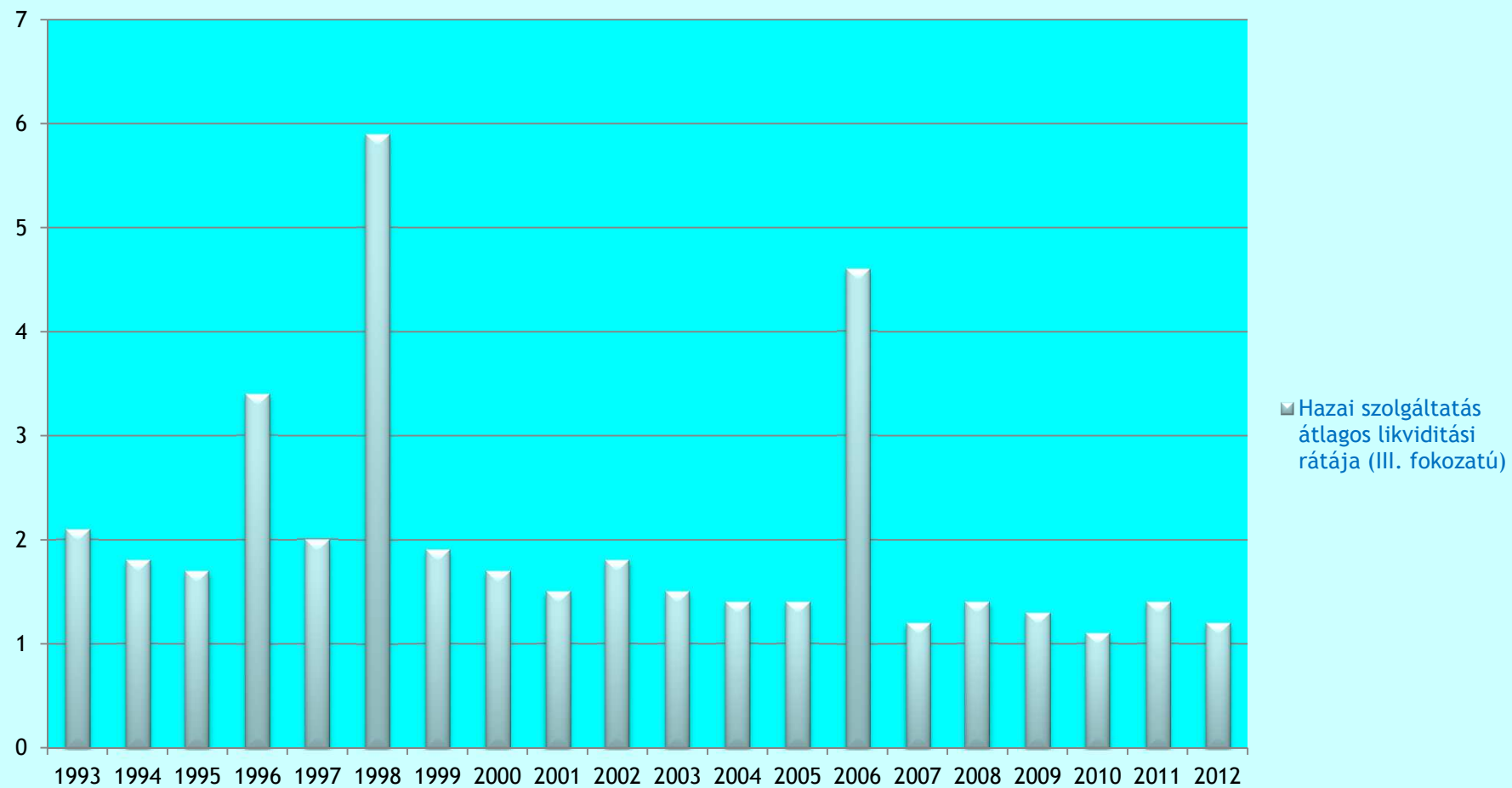

- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóipari vállalatok esetében ugyanúgy, mint a külföldi tulajdoni többségűeknél, a vizsgált időszak teljes tartamára vonatkozóan, a likviditási ráta 1,5 értékű.
- A válság időszakában a likviditási ráta széles körben romlott.
- A hazai tulajdoni többségű feldolgozóiparban e ráta éves átlagban 1,2 értékű volt, a külföldi tulajdoni többségűeknél pedig 1,5 értékű.

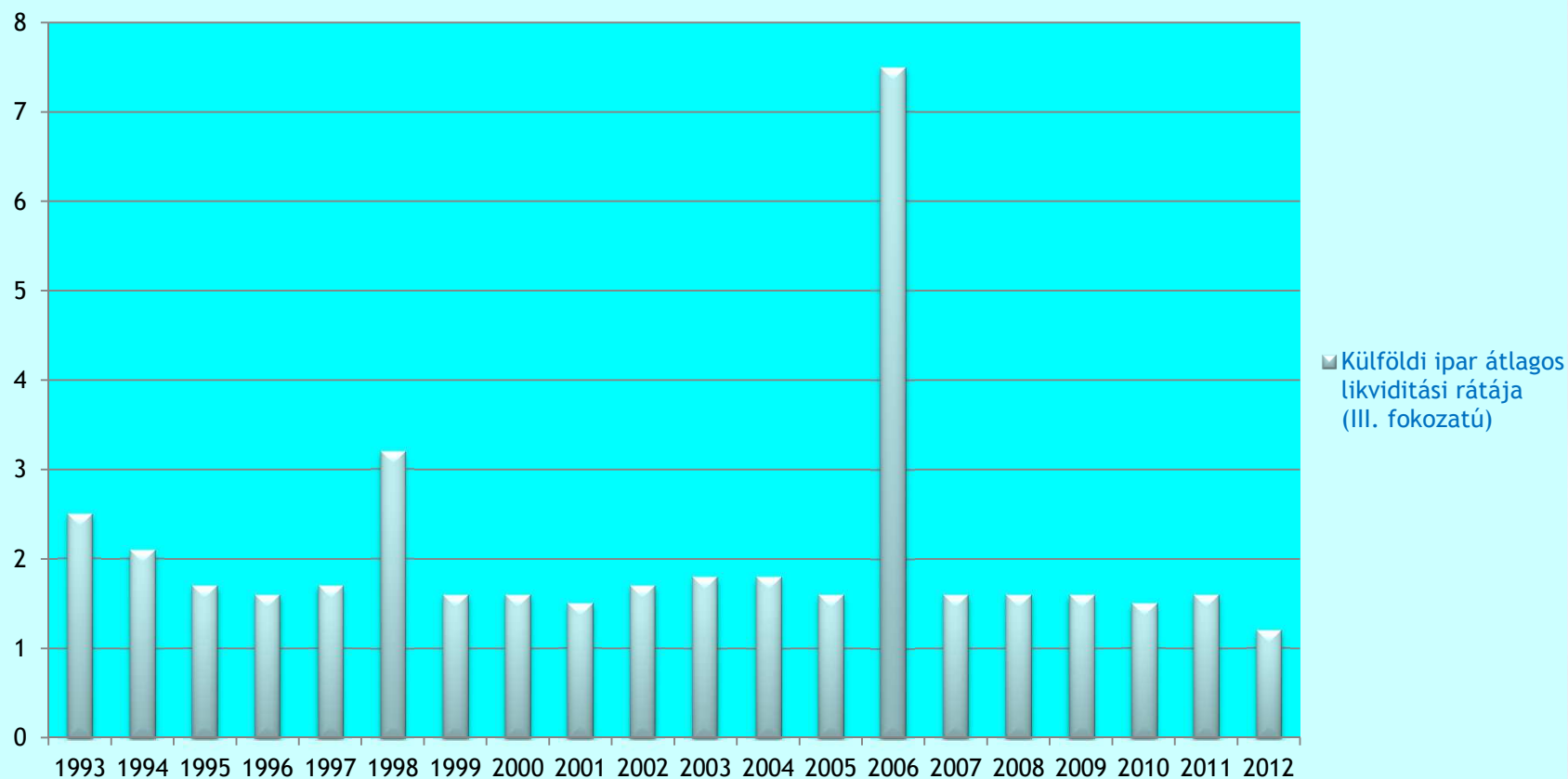
Hazai ipar átlagos likviditási rátája (III. fokozatú)

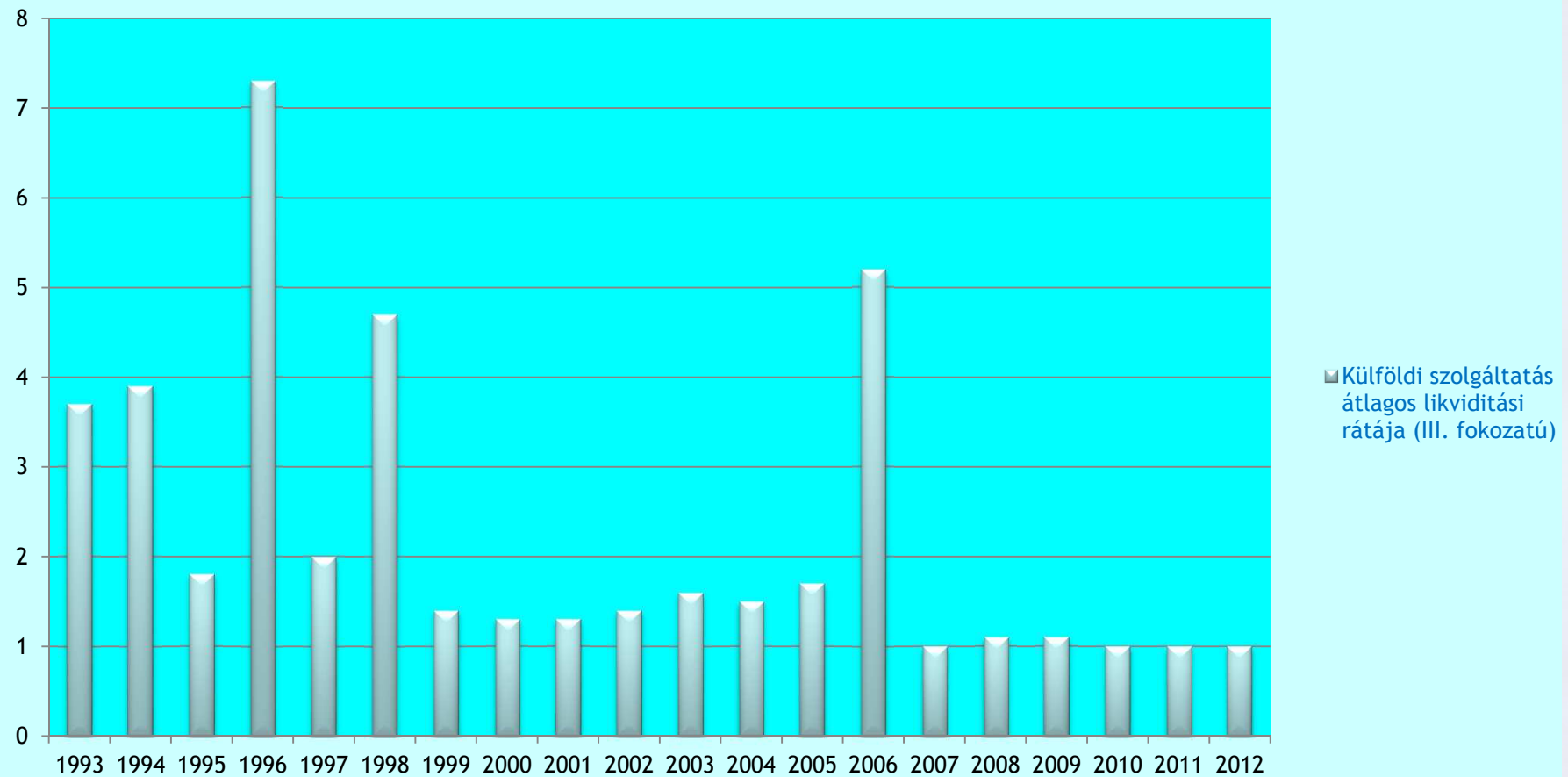
Hazai szolgáltatás átlagos likviditási rátája (III. fokozatú)

Külföldi ipar átlagos likviditási rátája (III. fokozatú)

Külföldi szolgáltatás átlagos likviditási rátája (III. fokozatú)

***Köszönöm
figyelmüket!***

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

